

SAATE

Lähtettäjä: Sihteeristö

Vastaanottaja: Valmistelukunta

Ed. asiak. nro: CONV 797/1/03 REV 1

Asia: **Ehdotus sopimukseksi Euroopan perustuslaista**

Valmistelukunnan jäsenille toimitetaan oheisena perustuslakiehdotuksen teksti siinä muodossa kuin valmistelukunnan puheenjohtaja esittelee sen 20.6.2003 Thessalonikissa kokoontuvalle Eurooppa-neuvostolle.

Ehdotus

SOPIMUKSEKSI

**EUROOPAN
PERUSTUSLAISTA**

**THESSALONIKIN
EUROOPPA-NEUVOSTOLLE**

20. KESÄKUUTA 2003

ESIPUHE

Laekenissa 14.–15. joulukuuta 2001 kokoontunut Eurooppa-neuvosto, joka totesi unionin olevan historiansa käännekohdassa, kutsui koolle Euroopan tulevaisuutta käsittelevän valmistelukunnan.

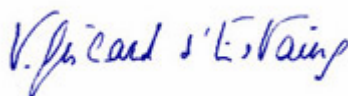
Valmistelukunnan tehtäväksi annettiin laatia vastauksia kolmeen keskeiseen haasteeseen: Miten Eurooppa-hanketta ja unionin toimielimiä voidaan tuoda lähemmäksi kansalaisia? Millaiseksi muodostuu poliittinen elämä ja Euroopan poliittinen alue laajentuneessa unionissa? Kuinka unionista luodaan uuden maailmanjärjestyksen vakauttava tekijä ja suunnannäyttäjä?

Valmistelukunta ehdottaa seuraavia vastauksia Laekenin julistuksessa esitettyihin kysymyksiin:

- toimivallan nykyistä selkeämpää jakoa
- perussopimusten sulauttamista ja oikeushenkilöyttä unionille
- unionin toimintavälineiden yksinkertaistamista
- demokratian, avoimuuden ja tehokkuuden lisäämistä Euroopan unionissa, kansallisten parlamenttien osallistumista kehittämällä ja vahvistamalla samalla Eurooppa-hankkeen oikeutusta yksinkertaistamalla päätöksentekomenettelyjä ja tekemällä unionin toimielinten toiminnasta nykyistä avoimempaa ja ymmärrettävämpää
- kaikkien kolmen toimielimen rakenteen parantamista ja aseman vahvistamista ottaen huomioon laajentumisen seuraukset.

Laekenin julistuksessa esitetään myös kysymys, eikö sopimusten yksinkertaistamisen ja uudelleenjärjestelyn pitäisi tasoittaa tietä perustuslakia koskevan tekstin hyväksymiselle. Valmistelukunta on laatinut työnsä tuloksena ehdotuksen sopimukseksi Euroopan perustuslaista, joka hyväksyttiin suurella yhteisymmärryksellä 13. kesäkuuta 2003 pidetyssä täysistunnossa.

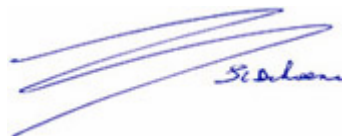
Meillä on kunnia esittää tänään 20. kesäkuuta 2003 Eurooppa-valmistelukunnan puolesta tämä teksti Thessalonikissa kokoontuvalle Eurooppa-neuvostolle toivoen, että mahdollinen sopimus Euroopan perustuslaiksi perustuu sille.

Valéry Giscard d'Estaing
Valmistelukunnan puheenjohtaja

Giuliano Amato
Varapuheenjohtaja

Jean-Luc Dehaene
Varapuheenjohtaja

Ehdotus
SOPIMUKSEKSI EUROOPAN PERUSTUSLAISTA

JOHDANTO

Χρώμεθα γάρ πολιτεία ... καί ὄνομα μὲν διά τό μή ἐς ολίγους ἀλλ' ἐς πλείονας οικεῖν δημοκρατία κέκληται .

Hallitusmuotoamme ... nimitetään demokratiaksi, koska valta ei ole harvoilla vaan monilla ihmisillä.

Thukydides II, 37

Ovat tietoisia siitä, että Eurooppa on sivistystä eteenpäin vievä maanosa ja että sen asukkaat, jotka ovat saapuneet eri vaiheissa ihmiskunnan varhaisimmista ajoista lähtien, ovat kehittäneet siellä aikojen kuluessa humanismin perustana olevat arvot: ihmisten tasa-arvon, vapauden ja järjen kunnioittamisen,

Hakevat innoituksensa Euroopan kulttuuristen, uskonnollisten ja humanististen perintöjen arvoista, jotka ovat edelleen läsnä sen perinteessä ja jotka ovat juurruttaneet yhteiskuntaelämään käsityksen ihmisen ja hänen loukkaamattomien ja luovuttamattomien oikeuksiensa sekä lain noudattamisen keskeisestä merkityksestä,

Ovat vakuuttuneita siitä, että uudelleen yhdistynyt Eurooppa aikoo jatkaa sivistyksen, edistyksen ja vaurauden tiellä kaikkien asukkaidensa, myös heikoimpien ja vähäosaisimpien hyväksi, että se haluaa pysyä kulttuurille, tiedolle ja yhteiskunnalliselle kehitykselle avoimena maanosana ja että se pyrkii syventämään julkisen elämänsä kansanvaltaisuutta ja avoimuutta ja tekemään työtä rauhan, oikeuden ja yhteisvastuullisuuden hyväksi maailmassa,

Ovat varmoja siitä, että Euroopan kansat, jotka ovat ylpeitä omasta identiteetistään ja kansallisesta historiastaan, ovat vakaasti päättäneet ylittää entiset vastakkainasettelunsa ja luoda yhteisen tulevaisuuden yhä läheisemmällä liitolla,

Ovat vakuuttuneita siitä, että "erilaisuudessaan yhdistynyt" Eurooppa tarjoaa kansoilleen parhaat mahdollisuudet jatkaa, kaikkien oikeuksia kunnioittaen ja tietoisina vastuustaan tulevia sukupolvia ja maapalloa kohtaan, tätä suurta hanketta, joka tekee Euroopasta ihmiskunnan toivon kannalta erityisen otollisen alueen,

Kiitollisina Eurooppa-valmistelukunnan jäsenille, jotka ovat Euroopan kansalaisten ja valtioiden puolesta laatineet tämän perustuslain,

[Jotka, vaihdettuaan oikeiksi ja asianmukaisiksi todetut valtakirjansa, ovat sopineet seuraavaa:]

I OSA

I OSASTO: UNIONIN MÄÄRITTELY JA TAVOITTEET

I-1 artikla: Unionin perustaminen

1. Tällä perustuslailla, joka ilmentää Euroopan kansalaisten ja valtioiden tahtoa rakentaa tulevaisuuttaan yhdessä, perustetaan Euroopan unioni, jolle jäsenvaltiot antavat toimivaltaa yhteisten tavoitteidensa saavuttamiseksi. Unioni sovittaa yhteen jäsenvaltioiden politiikat, joilla pyritään saavuttamaan nämä tavoitteet, ja käyttää yhteisönä jäsenvaltioiden sille antamaa toimivaltaa.
2. Unioniin voivat liittyä kaikki Euroopan valtiot, jotka kunnioittavat sen arvoja ja sitoutuvat edistämään niitä yhdessä.

I-2 artikla: Unionin arvot

Unionin perustana olevat arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Nämä arvot ovat jäsenvaltioille yhteisiä yhteiskunnassa, jonka ominaispiirteitä ovat moniarvoisuus, suvaitsevaisuus, oikeudenmukaisuus, yhteisvastuullisuus ja syrjinnänvastaisuus.

I-3 artikla: Unionin tavoitteet

1. Unionin päämääränä on edistää rauhaa, omia arvojaan ja kansojensa hyvinvointia.
2. Unioni tarjoaa kansalaisilleen vapautteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen, jolla ei ole sisärajoja, sekä sisämarkkinat, joilla kilpailu on vapaata ja vääristymätöntä.
3. Unioni pyrkii kestävän kehityksen Eurooppaan, jonka perustana ovat tasapainoinen talouskasvu, erittäin kilpailukykyinen sosiaalinen markkinatalous, jonka tavoitteena on täystyöllisyys ja sosiaalinen kehitys, sekä korkeatasoinen ympäristönsuojelu ja ympäristön laadun parantaminen. Se edistää tieteellistä ja teknistä kehitystä.

Unioni torjuu sosiaalista syrjäytymistä ja syrjintää ja edistää yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta ja sosiaalista suojelua, miesten ja naisten tasa-arvoa, sukupolvien välistä yhteisvastuuta ja lasten oikeuksien suojelua.

Unioni edistää taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta ja jäsenvaltioiden välistä yhteisvastuuta.

Unioni kunnioittaa kulttuuriensa ja kieltensä rikkautta ja monimuotoisuutta ja huolehtii Euroopan kulttuuriperinnön vaalimisesta ja kehittämisestä.

4. Unioni vaalii ja puolustaa arvojaan ja etujaan kansainvälisissä suhteissaan. Se edistää osaltaan rauhaa, turvallisuutta, maapallon kestävästä kehitystä, kansojen välistä yhteisvastuuta ja keskinäistä kunnioitusta, vapaata ja oikeudenmukaista kauppaa, köyhyyden poistamista ja ihmisoikeuksien, erityisesti lasten oikeuksien, suojelua, sekä kansainvälisen oikeuden tarkkaa noudattamista ja kehittämistä, etenkin Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan periaatteiden kunnioittamista.
5. Näihin tavoitteisiin pyritään aiheellisin keinoin unionille tässä perustuslaissa annetun toimivallan mukaisesti.

I-4 artikla: Perusvapaudet ja syrjäntäkielto

1. Unioni takaa henkilöiden, tavaroiden, palvelujen ja pääomien vapaan liikkuvuuden sekä sijoittautumisvapauden alueellaan tämän perustuslain määräysten mukaisesti.
2. Kaikki kansalaisuuteen perustuva syrjäntä on kiellettyä tämän perustuslain soveltamisalalla, sanotun kuitenkin rajoittamatta tämän perustuslain erityismääräysten soveltamista.

I-5 artikla: Unionin ja jäsenvaltioiden väliset suhteet

1. Unioni kunnioittaa jäsenvaltioidensa kansallista identiteettiä, joka on olennainen osa niiden poliittisia ja perustuslaillisia rakenteita, myös alueellisen ja paikallisen itsehallinnon osalta. Se kunnioittaa olennaisia valtiolle kuuluvia tehtäviä, erityisesti niitä, joilla pyritään turvaamaan valtion alueellinen koskemattomuus, ylläpitämään lakia ja järjestystä sekä takaamaan sisäinen turvallisuus.
2. Vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti unioni ja jäsenvaltiot kunnioittavat ja avustavat toisiaan tästä perustuslaista johtuvien tehtävien täyttämässä.

Jäsenvaltioiden on helpotettava unionin tehtävien täyttämistä, ja niiden on pidättäydyttävä kaikista toimenpiteistä, jotka voisivat vaarantaa tässä perustuslaissa mainittujen päämäärien toteutumisen.

I-6 artikla: Oikeushenkilöllisyys

Unioni on oikeushenkilö.

II OSASTO: PERUSOIKEUDET JA UNIONIN KANSALAISUUS

I-7 artikla: Perusoikeudet

1. Unioni tunnustaa oikeudet, vapaudet ja periaatteet, jotka esitetään tämän perustuslain II-osan muodostavassa perusoikeuskirjassa.
2. Unioni pyrkii liittymään ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyyn yleissopimukseen. Mainittuun yleissopimukseen liittyminen ei vaikuta tässä perustuslaissa määriteltyyn unionin toimivaltaan.
3. Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä yleissopimuksessa taatut ja jäsenvaltioiden yhteisestä valtiosääntöperinteestä johtuvat perusoikeudet ovat yleisinä periaatteina osa unionin oikeutta.

I-8 artikla: Unionin kansalaisuus

1. Jokainen jäsenvaltion kansalainen on unionin kansalainen. Unionin kansalaisuus täydentää, mutta ei korvaa jäsenvaltion kansalaisuutta.
2. Unionin kansalaisella on tässä perustuslaissa vahvistetut oikeudet ja velvollisuudet. Hänellä on:
  - oikeus liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella;
  - äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa ja sen jäsenvaltion kunnallisvaaleissa, jossa hän asuu, samoin edellytyksin kuin kyseisen valtion kansalaisilla;

- ollessaan sellaisen kolmannen maan alueella, jossa jäsenvaltiolla, jonka kansalainen hän on, ei ole edustusta, oikeus saada minkä tahansa jäsenvaltion diplomaatti- ja konsuliviranomaisilta suojelua samoin edellytyksin kuin kyseisen valtion kansalaisilla;
  - oikeus vedota Euroopan parlamenttiin ja kääntyä Euroopan oikeusasiamiehen puoleen sekä oikeus kirjoittaa unionin toimielimille ja neuvoo-antaville elimille jollakin tämän perustuslain kielellä ja saada vastaus samalla kielellä.
3. Näiden oikeuksien käytössä noudatetaan edellytyksiä ja rajoituksia, jotka on määritelty tässä perustuslaissa tai sen soveltamiseksi hyväksytyissä toimenpiteissä.

III OSASTO: UNIONIN TOIMIVALTA

I-9 artikla: Perusperiaatteet

1. Unionin toimivallan jakoon sovelletaan toimivallan siirtämisen periaatetta. Unionin toimivallan käyttöön sovelletaan toissijaisuusperiaatetta ja suhteellisuusperiaatetta.
2. Toimivallan siirtämisen periaatteen mukaisesti unioni toimii jäsenvaltioiden sille tässä perustuslaissa antaman toimivallan rajoissa perustuslaissa asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi. Toimivalta, jota tässä perustuslaissa ei ole annettu unionille, kuuluu jäsenvaltioille.
3. Toissijaisuusperiaatteen mukaisesti unioni toimii aloilla, jotka eivät kuulu sen yksinomaiseen toimivaltaan, ainoastaan jos ja siltä osin kuin jäsenvaltiot eivät voi niiden keskushallinnon tasolla tai alueellisella taikka paikallisella tasolla riittävällä tavalla saavuttaa suunnitellun toiminnan tavoitteita, vaan ne voidaan toiminnan laajuuden tai vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla.

Unionin toimielimet soveltavat toissijaisuusperiaatetta tämän perustuslain liitteenä olevan, toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden soveltamisesta tehdyn pöytäkirjan mukaisesti. Kansalliset parlamentit valvovat tämän periaatteen noudattamista pöytäkirjassa määrätyn menettelyn mukaisesti.

4. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti unionin toiminnan sisältö ja muoto eivät saa ylittää sitä, mikä on tarpeen tämän perustuslain tavoitteiden saavuttamiseksi.

Unionin toimielimet soveltavat suhteellisuusperiaatetta 3 kohdassa mainitun pöytäkirjan mukaisesti.

I-10 artikla: Unionin oikeus

1. Tämä perustuslaki ja lainsäädäntö, jota unionin toimielimet antavat käyttäessään unionille annettua toimivaltaa, ovat ensisijaisia jäsenvaltioiden lainsäädäntöön nähden.
2. Jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki aiheelliset yleis- tai erityistoimenpiteet, joilla varmistetaan tästä perustuslaista tai unionin toimielinten säädöksistä johtuvien velvoitteiden täyttäminen.

I-11 artikla: Toimivaltaluokat

1. Kun tässä perustuslaissa annetaan unionille yksinomainen toimivalta tietyllä alalla, ainoastaan unioni voi antaa lainsäädäntöä ja oikeudellisesti velvoittavia säädöksiä, kun taas jäsenvaltiot voivat tehdä näin ainoastaan unionin valtuuttamina tai unionin antamien säädösten täytäntöön panemiseksi.

2. Kun tässä perustuslaissa annetaan unionille jäsenvaltioiden kanssa jaettu toimivalta tietyllä alalla, unionilla ja jäsenvaltioilla on valta antaa lainsäädäntöä ja oikeudellisesti velvoittavia säädöksiä kyseisellä alalla. Jäsenvaltiot käyttävät toimivaltaansa siltä osin kuin unioni ei käytä omaansa tai on päättänyt lakata käyttämästä sitä.
3. Unionilla on toimivalta edistää ja toteuttaa jäsenvaltioiden talous- ja työllisyyspolitiikkojen yhteensovittamista.
4. Unionilla on toimivalta määritellä ja toteuttaa yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, johon kuuluu myös yhteisen puolustuspolitiikan asteittainen määrittely.
5. Tietyillä aloilla ja tässä perustuslaissa määrätyin edellytyksin unionilla on toimivaltaa toteuttaa jäsenvaltioiden toimintaa tukevia, yhteensovittavia tai täydentäviä toimia, mutta se ei korvaa niiden toimivaltaa näillä aloilla.
6. Unionin toimivallan laajuus ja sen käyttöä koskevat säännöt määritetään III osan kutakin alaa koskevissa erityismääräyksissä.

I-12 artikla: Yksinomainen toimivalta

1. Unionilla on yksinomainen toimivalta vahvistaa tarpeelliset kilpailusäännöt sisämarkkinoiden toimintaa sekä seuraavia aloja varten:
  - euron käyttöön ottaneiden jäsenvaltioiden rahapolitiikka
  - yhteinen kauppapolitiikka
  - tulliliitto
  - meren elollisten luonnonvarojen säilyttäminen yhteisen kalastuspolitiikan yhteydessä.

2. Unionilla on yksinomainen toimivalta tehdä kansainvälinen sopimus, kun sopimuksen tekemisestä säädetään unionin säädöksessä tai kun se on välttämätöntä, jotta unioni voi käyttää toimivaltaansa sisäisellä tasolla, tai kun se vaikuttaa unionin sisäiseen säädökseen.

I-13 artikla: Jaettu toimivalta

1. Unionilla ja jäsenvaltioilla on jaettu toimivalta, kun unionille annetaan perustuslaissa toimivaltaa, joka ei koske I-12 ja I-16 artiklassa mainittuja aloja.
2. Unionin ja jäsenvaltioiden jaettua toimivaltaa sovelletaan pääasiassa seuraaviin aloihin:
  - sisämarkkinat
  - vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue
  - maatalous ja kalastus, meren elollisten luonnonvarojen säilyttämistä lukuun ottamatta
  - liikenne ja Euroopan laajuiset verkot
  - energia
  - sosiaalipolitiikka III osassa määriteltyjen näkökohtien osalta
  - taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus
  - ympäristö
  - kuluttajansuoja, ja
  - yhteiset kansanterveysalan turvallisuuskysymykset.
3. Tutkimuksen, teknologian kehittämisen ja avaruuden aloilla unionilla on toimivalta toteuttaa toimia, erityisesti määritellä ja panna täytäntöön ohjelmia, ilman että tämän toimivallan käyttäminen voisi estää jäsenvaltioita käyttämästä omaa toimivaltaansa.

4. Kehitysyhteistyön ja humanitaarisen avun aloilla unionilla on toimivalta ryhtyä toimiin ja harjoittaa yhteistä politiikkaa, ilman että tämän toimivallan käyttäminen voisi estää jäsenvaltioita käyttämästä omaa toimivaltaansa.

I-14 artikla: Talous- ja työllisyyspolitiikkojen yhteensovittaminen

1. Unioni hyväksyy toimenpiteitä, joilla varmistetaan jäsenvaltioiden talouspolitiikan yhteensovittaminen, erityisesti vahvistamalla kyseisen politiikan yleislinjat. Jäsenvaltiot yhteensovittavat talouspolitiikkansa unionissa.
2. Euron käyttöön ottaneisiin jäsenvaltioihin sovelletaan erityissääntöjä.
3. Unioni hyväksyy toimenpiteitä, joilla varmistetaan jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan yhteensovittaminen, erityisesti vahvistamalla kyseisen politiikan suuntaviivat.
4. Unioni voi tehdä aloitteita, joilla varmistetaan jäsenvaltioiden sosiaalipolitiikan yhteensovittaminen.

I-15 artikla: Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka

1. Unionin toimivalta yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla käsittää kaikki ulkopolitiikan alat ja kaikki unionin turvallisuuteen liittyvät kysymykset, muun muassa asteittain määriteltävän yhteisen puolustuspolitiikan, joka voi johtaa yhteiseen puolustukseen.
2. Jäsenvaltiot tukevat aktiivisesti ja varauksetta unionin yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa uskollisuuden ja keskinäisen yhteisvastuun hengessä ja unionin tällä alalla antamia säädöksiä noudattaen. Ne pidättyvät kaikista toimista, jotka ovat unionin etujen vastaisia tai saattavat heikentää sen tehokkuutta.

I-16 artikla: Alat, joilla voidaan toteuttaa tuki-, yhteensovitus- tai täydennystoimia

1. Unioni voi toteuttaa tukitoimia, yhteensovitustoimia tai täydennystoimia.
2. Alat, joilla voidaan toteuttaa tukitoimia, yhteensovitustoimia ja täydennystoimia Euroopan tasolla, ovat seuraavat:
  - teollisuus
  - ihmisten terveyden suojelu ja parantaminen
  - koulutus, ammatillinen koulutus, nuoriso ja urheilu
  - kulttuuri
  - pelastuspalvelu.
3. Oikeudellisesti velvoittaviin säädöksiin, jotka unioni antaa edellä mainittuja aloja koskevien III osan erityismääräysten perusteella, ei voi kuulua jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista.

I-17 artikla: Joustolauseke

1. Jos tässä perustuslaissa asetetun tavoitteen saavuttamiseksi jokin unionin toimi osoittautuu tarpeelliseksi III osassa määritellyillä politiikan aloilla eikä tässä perustuslaissa ole määräyksiä tähän tarvittavista valtuuksista, ministerineuvosto toteuttaa aiheelliset toimenpiteet yksimielisesti komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.
2. Komissio tiedottaa tähän artiklaan perustuvista ehdotuksista jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille edellä I-9 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun toissijaisuusperiaatteen valvontaa koskevan menettelyn yhteydessä.
3. Tämän artiklan perusteella annettuihin säännöksiin ei voi kuulua jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista niissä tapauksissa, joissa se ei tämän perustuslain mukaan ole mahdollista.

IV OSASTO: UNIONIN TOIMIELIMET

I luku – Toimielinjärjestelmä

I-18 artikla: Unionin toimielimet

1. Unionilla on yhteinen toimielinjärjestelmä, jolla pyritään

- ajamaan unionin tavoitteita
- puolustamaan sen arvoja
- palvelemaan unionin, sen kansalaisten ja sen jäsenvaltioiden etuja

sekä varmistamaan niiden politiikkojen ja toimien johdonmukaisuus, tehokkuus ja jatkuvuus, joita unioni toteuttaa saavuttaakseen tavoitteensa.

2. Tähän toimielinjärjestelmään kuuluvat:

Euroopan parlamentti,
Eurooppa-neuvosto,
ministerineuvosto,
Euroopan komissio,
unionin tuomioistuin.

3. Kukin toimielin toimii sille tässä perustuslaissa annettujen toimivaltuuksien rajoissa, siinä määrättyjen menettelyjen ja edellytysten mukaisesti. Toimielimet tekevät keskenään vilpittömää yhteistyötä.

I-19 artikla: Euroopan parlamentti

1. Euroopan parlamentti toimii yhdessä neuvoston kanssa lainsäätäjänä ja budjettivallan käyttäjänä sekä huolehtii poliittisesta valvonnasta ja toimii neuvonantajana tässä perustuslaissa määrättyin edellytyksin. Se valitsee Euroopan komission puheenjohtajan.

2. Euroopan kansalaiset valitsevat Euroopan parlamentin välittömällä, yleisillä, vapailta ja salaisilla vaaleilla viiden vuoden pituiseksi toimikaudeksi. Euroopan parlamentin jäsenten määrä on enintään 736. Euroopan kansalaisten edustus on alenevasti suhteellinen siten, että vähimmäismääräksi vahvistetaan neljä Euroopan parlamentin jäsentä jäsenvaltiota kohden.

Hyvissä ajoin ennen Euroopan parlamentin vaaleja vuonna 2009 ja tarvittaessa vastaistenkin vaalien edellä Eurooppa-neuvosto tekee yksimielisesti Euroopan parlamentin ehdotuksen perusteella ja sen hyväksynnän saatuaan eurooppapäätöksen Euroopan parlamentin kokoonpanosta edellä mainittuja periaatteita noudattaen.

3. Euroopan parlamentti valitsee jäsentensä keskuudesta puhemiehen ja puhemiehistön.

I-20 artikla: Eurooppa-neuvosto

1. Eurooppa-neuvosto antaa unionille sen kehittämiseksi tarvittavat virikkeet ja määrittelee sen yleiset poliittiset suuntaviivat ja painopisteet. Se ei toimi lainsäätäjänä.
2. Eurooppa-neuvostoon kuuluvat jäsenvaltioiden valtion- tai hallitusten päämiehet sekä Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja ja komission puheenjohtaja. Unionin ulkoasiainministeri osallistuu Eurooppa-neuvoston työskentelyyn.
3. Eurooppa-neuvosto kokoontuu puheenjohtajansa koollekutsumana kullakin vuosineljänneksellä. Mikäli käsiteltävät asiat sitä edellyttävät, Eurooppa-neuvoston jäsenet voivat päättää, että heitä avustaa ministeri, ja komission puheenjohtaja, että häntä avustaa eurooppakomissaari. Puheenjohtaja kutsuu koolle Eurooppa-neuvoston ylimääräisen kokouksen, jos tilanne sitä vaatii.
4. Jollei tässä perustuslaissa toisin määrätä, Eurooppa-neuvosto tekee ratkaisunsa konsensus-periaatteella.

I-21 artikla: Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja

1. Eurooppa-neuvosto valitsee puheenjohtajansa määränemmistöllä kaksi ja puoli vuotta kestäväksi kaudeksi, joka voidaan uusia kerran. Jos hän on estynyt tai syyllistynyt vakavaan rikkomukseen, Eurooppa-neuvosto voi keskeyttää hänen toimikautensa samaa menettelyä noudattaen.
2. Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja
  - toimii Eurooppa-neuvoston kokouksissa puheenjohtajana ja työskentelyn innoittajana,
  - huolehtii yhteistyössä komission puheenjohtajan kanssa ja yleisten asioiden neuvoston työskentelyn perusteella Eurooppa-neuvoston kokousten valmistelusta ja jatkuvuudesta,
  - pyrkii edistämään yhteenkuuluvuutta ja konsensusta Eurooppa-neuvostossa,
  - esittää Euroopan parlamentille selvityksen kunkin Eurooppa-neuvoston kokouksen jälkeen.

Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja huolehtii omalla tasollaan ja tässä ominaisuudessa unionin ulkoisesta edustuksesta yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevissa asioissa, tämän kuitenkin rajoittamatta unionin ulkoasiainministerin toimivaltaa.

3. Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja ei voi hoitaa kansallista tehtävää.

I-22 artikla: Ministerineuvosto

1. Ministerineuvosto toimii yhdessä Euroopan parlamentin kanssa lainsäätäjänä ja budjettivallan käyttäjänä sekä määrittelee ja sovittaa yhteen unionin politiikkaa tässä perustuslaissa määrätyin edellytyksin.
2. Ministerineuvosto koostuu jäsenvaltioiden nimeämistä ministeritason edustajista, joita on yksi kustakin jäsenvaltiosta kutakin neuvoston kokoonpanoa kohti. Ainoastaan tällä edustajalla on edustamaansa jäsenvaltiota sitovat valtuudet ja äänioikeus.
3. Jollei tässä perustuslaissa toisin määrätä, ministerineuvosto tekee ratkaisunsa määränemmistöllä.

I-23 artikla: Ministerineuvoston kokoonpanot

1. Lakiasäätävä ja yleisten asioiden neuvosto huolehtii ministerineuvoston työskentelyn johdonmukaisuudesta.

Kun se toimii yleisten asioiden neuvostona, se valmistelee Eurooppa-neuvoston kokoukset ja toteuttaa kokouksista aiheutuvat jatkotoimet ollen yhteydessä komissioon.

Toimiessaan lainsäätäjänä ministerineuvosto käsittelee eurooppalait ja -puitelait ja tekee niistä ratkaisunsa yhdessä Euroopan parlamentin kanssa tämän perustuslain määräysten mukaisesti. Neuvoston toimiessa lainsäätäjänä kutakin jäsenvaltiota edustaa yksi tai kaksi muuta ministeritason edustajaa, joiden toimivalta vastaa ministerineuvostossa käsiteltäviä asioita.

2. Ulkoasiainneuvosto valmistelee unionin ulkopoliittikan Eurooppa-neuvoston määrittelemien strategisten linjausten mukaisesti ja huolehtii unionin toiminnan johdonmukaisuudesta. Ulkoasiainneuvoston puheenjohtajana toimii unionin ulkoasiainministeri.

3. Eurooppa-neuvosto tekee eurooppapäätöksen, jolla vahvistetaan muut kokoonpanot, joissa ministerineuvosto voi kokoontua.

4. Ministerineuvoston eri kokoonpanojen puheenjohtajina, ulkoasiainneuvostoa lukuun ottamatta, toimivat ministerineuvostossa olevat jäsenvaltioiden edustajat tasapuolisen vuorottelun järjestelmän mukaisesti vähintään vuoden ajan. Eurooppa-neuvosto tekee eurooppapäätöksen, jolla vahvistetaan tällaista vuorottelua koskevat säännöt ottaen huomioon Euroopan poliittisen ja maantieteellisen tasapainon ja jäsenvaltioiden monimuotoisuuden.

I-24 artikla: Määräenemmistö

1. Kun Eurooppa-neuvosto tai ministerineuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä, määräenemmistöllä tarkoitetaan jäsenvaltioiden enemmistöä ja vähintään kolmea viidesosaa unionin väestöstä.
2. Kun tässä perustuslaissa ei edellytetä Eurooppa-neuvoston tai ministerineuvoston tekevän ratkaisuaan komission ehdotuksesta tai kun Eurooppa-neuvosto tai ministerineuvosto ei tee ratkaisuaan unionin ulkoasiainministerin aloitteesta, vaaditulla määräenemmistöllä tarkoitetaan kahta kolmasosaa jäsenvaltioista ja vähintään kolmea viidesosaa unionin väestöstä.
3. Edellä olevat 1 ja 2 kohdan määräykset tulevat voimaan 1 päivänä marraskuuta 2009 Euroopan parlamentin vaalien jälkeen I-19 artiklan määräysten mukaisesti.
4. Kun perustuslain III osassa määrätään, että eurooppalait ja -puitelait antaa neuvosto erityistä lainsäätämisyjärjestystä noudattaen, Eurooppa-neuvosto voi omasta aloitteestaan yksimielisesti vähintään kuuden kuukauden pituisen harkinta-ajan jälkeen tehdä eurooppapäätöksen siitä, että tällaiset lait tai puitelait voidaan hyväksyä tavanomaisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Eurooppa-neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan ja kansallisille parlamenteille asiasta ilmoitettuaan.

Kun perustuslain III osassa määrätään, että ministerineuvosto tekee ratkaisunsa tietyllä alalla yksimielisesti, Eurooppa-neuvosto voi omasta aloitteestaan yksimielisesti tehdä eurooppapäätöksen siitä, että ministerineuvosto voi tehdä ratkaisunsa määränemmistöllä kyseisellä alalla. Eurooppa-neuvoston tämän alakohdan perusteella tekemät aloitteet toimitetaan kansallisille parlamenteille vähintään neljä kuukautta ennen päätöksen tekemistä.

5. Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja ja komission puheenjohtaja eivät osallistu Eurooppa-neuvoston äänestyksiin.

I-25 artikla: Euroopan komissio

1. Euroopan komissio edistää Euroopan yleistä etua ja tekee sitä koskevia aloitteita. Se valvoo tämän perustuslain määräysten sekä toimielinten sen nojalla hyväksymien toimenpiteiden soveltamista. Se valvoo unionin oikeuden soveltamista tuomioistuimen valvonnassa. Se toteuttaa talousarvion ja hallinnoi ohjelmat. Se hoitaa koordinointi-, täytäntöönpano- ja hallinnointitehtäviä tässä perustuslaissa määrättyin edellytyksin. Yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa sekä muita perustuslaissa määrättyjä tapauksia lukuun ottamatta se huolehtii unionin ulkoisesta edustuksesta. Se tekee aloitteet unionin vuotuisten ja monivuotisten ohjelmien laatimiseksi pyrkien siihen, että toimielimet pääsevät yhteisymmärrykseen.
2. Unionin lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävä säädös voidaan antaa ainoastaan komission ehdotuksesta, ellei tässä perustuslaissa toisin määrätä. Muut säädökset annetaan komission ehdotuksesta silloin kun tässä perustuslaissa niin määrätään.

3. Komissio muodostuu kollegiosta, johon kuuluu komission puheenjohtaja, unionin ulkoasiainministeri/varapuheenjohtaja ja kolmetoista eurooppakomissaaria, jotka valitaan jäsenvaltioiden tasapuolisen vuorottelun järjestelmän mukaisesti. Järjestelmä vahvistetaan Eurooppa-neuvoston eurooppapäätöksellä seuraavia periaatteita noudattaen:
  - a) jäsenvaltioita kohdellaan ehdottoman tasapuolisesti päätettäessä siitä, missä järjestyksessä ja kuinka kauan niiden kansalaiset toimivat kollegion jäseninä; siten ero kahden eri jäsenvaltion kansalaisten toimikausien kokonaismäärien välillä ei saa milloinkaan olla suurempi kuin yksi;
  - b) ellei a alakohdasta muuta johdu, kollegio muodostetaan kulloinkin siten, että se kuvastaa tyydyttävällä tavalla unionin kaikkien jäsenvaltioiden väestöllistä ja maantieteellistä kirjoa.

Komission puheenjohtaja nimittää äänioikeudettomia komissaareja, jotka valitaan samoin perusteiden kuin kollegion jäsenet ja jotka ovat kotoisin kaikista muista jäsenvaltioista.

Nämä määräykset tulevat voimaan 1 päivänä marraskuuta 2009.

4. Komissio hoitaa tehtävänsä täysin riippumattomana. Tehtävänsä hoitaessaan eurooppakomissaarit ja komissaarit eivät pyydä eivätkä ota ohjeita miltään hallitukselta tai muultakaan taholta.
5. Komissio on kollegiona vastuussa Euroopan parlamentille. Komission puheenjohtaja on vastuussa Euroopan parlamentille komissaarien toimista. Euroopan parlamentti voi antaa komissiolle epäluottamuslauseen III-238 artiklan menettelyjen mukaisesti. Jos epäluottamuslause annetaan, eurooppakomissaarien ja komissaarien on jätettävä yhdessä tehtävänsä. Komissio jatkaa juoksevien asioiden hoitamista, kunnes uusi kollegio on nimitetty.

I-26 artikla: Euroopan komission puheenjohtaja

1. Eurooppa-neuvosto, joka ottaa huomioon Euroopan parlamentin vaalit, tekee aiheellisten kuulemisten jälkeen määränemmistöllä Euroopan parlamentille ehdotuksen komission puheenjohtajaksi. Euroopan parlamentti valitsee kyseisen ehdokkaan jäsentensä enemmistöllä. Jos ehdokas ei saa taakseen enemmistöä, Eurooppa-neuvosto ehdottaa parlamentille kuukauden kuluessa uutta ehdokasta noudattaen samaa menettelyä kuin edellisellä kerralla.
2. Kukin vuorottelujärjestelmän mukaisesti määritetty jäsenvaltio laatii listan kolmesta kumpaakin sukupuolta edustavasta henkilöstä, joita se pitää pätevinä hoitamaan eurooppakomissaarin tehtävää. Valiten kultakin ehdotetulta listalta yhden henkilön valittu puheenjohtaja nimeää kolmesta eurooppakomissaaria, jotka valitaan heidän pätevyytensä ja Euroopan asiaan sitoutumisensa perusteella ja joiden riippumattomuus on kiistaton. Euroopan parlamentissa äänestetään komission puheenjohtajan ja kollegion jäseniksi nimettyjen henkilöiden, mukaan lukien tuleva unionin ulkoasiainministeri, sekä äänioikeudettomiksi komissaareiksi nimettyjen henkilöiden hyväksymisestä yhtenä kokoonpanona. Komission toimikausi on viisi vuotta.
3. Komission puheenjohtaja:
  - määrittelee yleislinjat, joiden mukaisesti komissio hoitaa tehtäväänsä,
  - päättää komission sisäisestä organisaatiosta varmistaakseen komission toiminnan johdonmukaisuuden, tehokkuuden ja kollegiaalisuuden,
  - nimittää kollegion keskuudesta varapuheenjohtajia.

Eurooppakomissaari tai komissaari eroaa komission puheenjohtajan sitä pyytäessä.

I-27 artikla: Unionin ulkoasiainministeri

1. Eurooppa-neuvosto nimittää määräenemmistöllä komission puheenjohtajan suostumuksella unionin ulkoasiainministerin. Tämä johtaa unionin yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Eurooppa-neuvosto voi päättää komission puheenjohtajan toimikauden samaa menettelyä noudattaen.
2. Unionin ulkoasiainministeri osallistuu ehdotuksillaan yhteisen ulkopoliittikan valmisteluun ja toteuttaa sitä ministerineuvoston valtuuttamana. Sama koskee yhteistä turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa.
3. Unionin ulkoasiainministeri on yksi Euroopan komission varapuheenjohtajista. Hän vastaa komissiossa ulkosuhteista ja unionin ulkoisen toiminnan muiden näkökohtien yhteensovittamisesta. Hoitaessaan komissiossa näitä tehtäviä, ja ainoastaan näiden tehtävien osalta, unionin ulkoasiainministerin on noudatettava komission menettelytapoja.

I-28 artikla: Unionin tuomioistuin

- 1. Unionin tuomioistuimeen kuuluvat Euroopan tuomioistuin, yleisen oikeusasteen tuomioistuin ja erityistuomioistuimia. Unionin tuomioistuin varmistaa, että tämän perustuslain tulkinnassa ja soveltamisessa noudatetaan lakia.

Jäsenvaltioiden on vahvistettava tarvittavat muutoksenhakukeinot tehokkaan oikeussuojan takaamiseksi unionin oikeuden alalla.

- 2. Euroopan tuomioistuimessa on yksi tuomari jäsenvaltiota kohden, ja sitä avustavat julkisasiamiehet.
  - Yleisen oikeusasteen tuomioistuimessa on vähintään yksi tuomari jäsenvaltiota kohden: tuomarien määrä vahvistetaan unionin tuomioistuimen perussäännössä.
  - Euroopan tuomioistuimen tuomarit ja julkisasiamiehet ja yleisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomarit valitaan henkilöistä, joiden riippumattomuus on kiistaton ja jotka täyttävät III-256 ja III-257 artiklan mukaiset vaatimukset, ja heidät nimitetään jäsenvaltioiden hallitusten yhteisellä sopimuksella kuuden vuoden pituiseksi toimikaudeksi, joka voidaan uusia.

3. Unionin tuomioistuin

- tekee ratkaisun jäsenvaltion, toimielimen taikka luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön nostamista kanteista III osan määräysten mukaisesti;
- antaa ennakkoratkaisun kansallisten tuomioistuinten pyynnöstä unionin oikeuden tulkinnasta tai toimielinten antamien säädösten pätevydestä;
- tekee ratkaisun tässä perustuslaissa määrätyissä muissa tapauksissa.

II luku – Muut toimielimet ja elimet

I-29 artikla: Euroopan keskuspankki

1. Euroopan keskuspankki ja kansalliset keskuspankit muodostavat Euroopan keskuspankkijärjestelmän. Euroopan keskuspankki ja niiden jäsenvaltioiden kansalliset keskuspankit, jotka ovat ottaneet käyttöön unionin valuutan, euron, harjoittavat unionin rahapolitiikkaa.
2. Euroopan keskuspankin päätöksentekuelimet johtavat Euroopan keskuspankkijärjestelmää. Euroopan keskuspankkijärjestelmän päätavoitteena on pitää yllä hintatason vakautta. Se antaa tukensa unionin yleiselle talouspolitiikalle myötävaikuttaakseen unionin tavoitteiden saavuttamiseen, tämän kuitenkin rajoittamatta hintatason vakauden tavoitetta. Se hoitaa muitakin keskuspankin tehtäviä III osan määräysten ja Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussääntöjen mukaisesti.
3. Euroopan keskuspankki on toimielin, joka on oikeushenkilö. Sillä on yksinoikeus antaa lupa euron liikkeeseen laskemiseen. Keskuspankki on riippumaton käyttäessään valtuuksiaan ja huolehtiessaan varainhoidostaan. Unionin toimielimet ja muut elimet sekä jäsenvaltioiden hallitukset sitoutuvat kunnioittamaan tätä periaatetta.
4. Euroopan keskuspankki hyväksyy tehtäviensä toteuttamisen edellyttämät toimenpiteet III-74–III-81 artiklan määräysten mukaisesti sekä Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännöissä määrätyin edellytyksin. Kyseisten määräysten mukaisesti ne jäsenvaltiot, jotka eivät ole ottaneet käyttöön euroa, sekä näiden jäsenvaltioiden keskuspankit säilyttävät oman toimivaltansa rahapolitiikan alalla.
5. Euroopan keskuspankkia kuullaan sen toimivaltaan kuuluvilla aloilla kaikista ehdotuksista unionin säädöksiksi sekä suunnitelmista kansallisen tason lainsäädännöksi, ja se voi antaa lausuntoja.

6. Euroopan keskuspankin päätöksentekuelimet, niiden kokoonpano ja toimintasäännöt määritellään III-82–III-85 artiklassa ja Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännöissä.

I-30 artikla: Tilintarkastustuomioistuin

1. Tilintarkastuksesta huolehtiva toimielin on tilintarkastustuomioistuin.
2. Tilintarkastustuomioistuin tarkastaa unionin kaikkia tuloja ja menoja koskevat tilit ja sen, että varainhoito on ollut moitteetonta.
3. Tilintarkastustuomioistuimessa on yksi kansalainen kustakin jäsenvaltiosta. Tilintarkastustuomioistuimen jäsenet hoitavat tehtäväänsä täysin riippumattomina.

I-31 artikla: Unionin neuvoo-antavat elimet

1. Euroopan parlamenttia, ministerineuvostoa ja komissiota avustavat alueiden komitea ja talous- ja sosiaalikomitea, joilla on neuvoo-antava tehtävä.
2. Alueiden komitea muodostuu alueellisten ja paikallisten julkisyhteisöjen edustajista, joilla on joko alueellisen tai paikallisen julkisyhteisön vaaleissa saatu valtuutus tai jotka ovat poliittisesti vastuussa vaaleilla valitulle elimelle.
3. Talous- ja sosiaalikomitea muodostuu työnantajien, työntekijöiden ja muiden kansalaisyhteiskuntaa edustavien toimijoiden järjestöjen edustajista erityisesti talous- ja yhteiskuntaelämän, kansalaistoiminnan, ammatillisen toiminnan ja kulttuurin aloilla.
4. Alueiden komitean ja talous- ja sosiaalikomitean jäseniä eivät sido mitkään ohjeet. He hoitavat tehtäväänsä unionin yleisen edun mukaisesti täysin riippumattomina.

5. Komiteoiden kokoonpanoa, jäsenten nimeämistä, toimivaltuuksia ja toimintaa koskevat säännöt määritellään tämän perustuslain III-288–III-294 artiklassa. Neuvosto tarkistaa komission ehdotuksesta kokoonpanoa koskevat säännöt säännöllisin väliajoin unionin taloudellisen, yhteiskunnallisen ja väestöllisen kehityksen huomioon ottamiseksi.

V OSASTO: UNIONIN TOIMIVALLAN KÄYTTÖ

I luku – Yleiset määräykset

I-32 artikla: Unionin oikeussäädökset

1. Tässä perustuslaissa annetun toimivaltansa mukaisesti unioni käyttää seuraavia oikeudellisia välineitä III osan määräysten mukaisesti: eurooppalaki, eurooppapuitelaki, eurooppa-asetus, eurooppapäätös sekä suositukset ja lausunnot.

Eurooppalaki on yleisesti pätevä lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävä säädös. Se on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Eurooppapuitelaki on lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävä säädös, joka velvoittaa saavutettavaan tulokseen nähden jokaista jäsenvaltiota, jolle se on osoitettu, mutta jättää kansallisten elinten valittavaksi muodon ja keinot.

Eurooppa-asetus on yleisesti pätevä muu kuin lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävä säädös, jolla pannaan täytäntöön lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävät säädökset ja tietyt tämän perustuslain erityismääräykset. Se on joko kaikilta osiltaan velvoittava ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa, tai se velvoittaa saavutettavaan tulokseen nähden jokaista jäsenvaltiota, jolle se on osoitettu, mutta jättää kansallisten elinten valittavaksi muodon ja keinot.

Eurooppapäätös on muu kuin lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävä säädös, ja se on kaikilta osiltaan velvoittava. Jos siinä nimetään ne, joille se on osoitettu, se velvoittaa ainoastaan niitä.

Toimielinten antamat suositukset ja lausunnot eivät ole sitovia.

2. Kun Euroopan parlamentin ja ministerineuvoston käsiteltäväksi annetaan ehdotus lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi, ne pidättyvät antamasta sellaista säädöstä, josta tässä artiklassa ei määrätä kyseisen alan osalta.

I-33 artikla: Lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävät säädökset

1. Euroopan parlamentti ja ministerineuvosto antavat eurooppalait ja -puitelait yhdessä komission ehdotuksesta ja III-298 artiklassa tarkoitettuja tavanomaisen lainsäätämisyjärjestyksen menettelysääntöjä noudattaen. Jos parlamentti ja ministerineuvosto eivät pääse asiassa sopimukseen, kyseistä säädöstä ei anneta.

Perustuslain III-160 artiklassa erikseen määrätyissä tapauksissa eurooppalait ja -puitelait voidaan antaa jäsenvaltioiden ryhmän aloitteesta III-298 artiklan mukaisesti.

2. Perustuslaissa määrätyissä erityistapauksissa eurooppalait ja -puitelait antaa Euroopan parlamentti, jolloin ministerineuvosto osallistuu menettelyyn, tai ministerineuvosto, jolloin Euroopan parlamentti osallistuu menettelyyn, erityisiä lainsäätämisyjärjestyksiä noudattaen.

I-34 artikla: Muut kuin lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttävät säädökset

1. Eurooppa-neuvosto tekee eurooppapäätöksiä tässä perustuslaissa erikseen määrättyissä tapauksissa. Ministerineuvosto ja komissio hyväksyvät eurooppa-asetuksia tai -päätöksiä I-35 ja I-36 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa. Eurooppa-neuvosto tekee eurooppapäätöksiä tässä perustuslaissa erikseen määrättyissä tapauksissa. Euroopan keskuspankki hyväksyy eurooppa-asetuksia ja -päätöksiä tapauksissa, joissa tämä perustuslaki antaa sille siihen valtuudet.
2. Ministerineuvosto ja komissio sekä Euroopan keskuspankki tapauksissa, joissa tämä perustuslaki antaa sille siihen valtuudet, antavat suosituksia.

I-35 artikla: Säädösvallan siirron nojalla annettavat asetukset

1. Eurooppalaeissa ja -puitelaeissa voidaan siirtää komissiolle valta antaa asetuksia, joilla täydennetään tai muutetaan lain tai puitelain tiettyjä, muita kuin olennaisia osia.

Laeissa ja puitelaeissa määritellään nimenomaisesti säädösvallan siirron tavoitteet, sisältö, soveltamisala ja kesto. Säädösvallan siirto ei voi koskea tietyn alan olennaisia osia. Niistä voidaan säätää ainoastaan lailla ja puitelailla.

2. Laeissa tai puitelaeissa määritellään nimenomaisesti säädösvallan siirron soveltamista koskevat ehdot. Ne voivat sisältää seuraavat mahdollisuudet:
  - Euroopan parlamentti tai ministerineuvosto voi päättää säädösvallan siirron peruuttamisesta,
  - säädösvallan siirron nojalla annettu asetukset voi tulla voimaan ainoastaan, jos Euroopan parlamentti tai ministerineuvosto ei vastusta sitä laissa tai puitelaeissa asetetun määräajan kuluessa.

Edellistä alakohtaa sovellettaessa Euroopan parlamentti tekee ratkaisunsa jäsentensä enemmistöllä ja ministerineuvosto määräenemmistöllä.

I-36 artikla: Täytäntöönpanosäädökset

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat kansallisen lainsäädäntönsä mukaiset toimenpiteet oikeudellisesti velvoittavien unionin säädösten panemiseksi täytäntöön.
2. Jos unionin velvoittavat säädökset edellyttävät yhdenmukaista täytäntöönpanoa, kyseisillä säädöksillä voidaan siirtää täytäntöönpanovaltaa komissiolle tai tietyissä, asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa ja I-39 artiklassa määrätyissä tapauksissa ministerineuvostolle.
3. Yleissäännöt ja -periaatteet, joiden mukaisesti jäsenvaltiot valvovat unionin täytäntöönpanosäädöksiä, vahvistetaan etukäteen eurooppalailla.
4. Unionin täytäntöönpanosäädökset annetaan eurooppalaisina täytäntöönpanoasetuksina tai eurooppalaisina täytäntöönpanopäätöksinä.

I-37 artikla: Unionin oikeussäädöksiä koskevat yhteiset periaatteet

1. Jollei tässä perustuslaissa asiasta erityisesti määrätä, toimielimet päättävät kussakin tapauksessa annettavan säädöksen lajista sovellettavien menettelyjen mukaisesti I-9 artiklassa tarkoitettua suhteellisuusperiaatetta noudattaen.
2. Eurooppalait, -puitelait, -asetukset ja -päätökset perustellaan, ja niissä viitataan tässä perustuslaissa tarkoitettuihin ehdotuksiin tai lausuntoihin.

I-38 artikla: Julkaiseminen ja voimaantulo

1. Euroopan parlamentin puhemies ja ministerineuvoston puheenjohtaja allekirjoittavat tavanomaisessa lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksytyt eurooppalait ja -puitelait. Muissa tapauksissa ne allekirjoittaa Euroopan parlamentin puhemies tai ministerineuvoston puheenjohtaja. Eurooppalait ja -puitelait julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä, ja ne tulevat voimaan niissä säädettynä päivänä tai, jollei voimaantulosta ole säädetty, kahdentenakymmenentenä päivänä siitä, kun ne on julkaistu.
2. Eurooppa-asetukset ja -päätökset, joita ei ole erityisesti osoitettu tai jotka on osoitettu kaikille jäsenvaltioille, allekirjoittaa sen toimielimen puheenjohtaja, joka ne hyväksyy, julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä ja tulevat voimaan niissä säädettynä päivänä tai, jollei voimaantulosta ole säädetty, kahdentenakymmenentenä päivänä siitä, kun ne on julkaistu.
3. Muut päätökset annetaan tiedoksi niille, joille ne on osoitettu, ja ne tulevat voimaan, kun ne on annettu tiedoksi.

II Luku – Erityismääräykset

I-39 artikla: Yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan toteuttamista koskevat erityismääräykset

1. Euroopan unioni harjoittaa yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, joka perustuu jäsenvaltioiden keskinäisen poliittisen yhteisvastuun kehittämiseen, yleistä etua koskevien kysymysten määrittämiseen ja jäsenvaltioiden toimien jatkuvaan lähentämiseen.

2. Eurooppa-neuvosto määrittää unionin strategiset edut ja vahvistaa sen yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteet. Ministerineuvosto valmistee kyseistä politiikkaa Eurooppa-neuvoston vahvistamien strategisten linjausten ja III osassa olevien yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti.
3. Eurooppa-neuvosto ja ministerineuvosto tekevät tarpeelliset eurooppapäätökset.
4. Unionin ulkoasiainministeri ja jäsenvaltiot panevat täytäntöön yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kansallisia voimavaroja ja unionin voimavaroja käyttäen.
5. Jäsenvaltiot neuvottelevat keskenään Eurooppa-neuvostossa ja ministerineuvostossa kaikista yleistä etua koskevista ulko- ja turvallisuuspolitiikan kysymyksistä yhteisen lähestymistavan määrittelemiseksi. Jokainen jäsenvaltio kuulee muita jäsenvaltioita Eurooppa-neuvostossa ja ministerineuvostossa ennen kuin se toteuttaa mitään kansainvälisiä toimia tai tekee mitään sitoumuksia, jotka voisivat vaikuttaa unionin etuihin. Jäsenvaltiot varmistavat toimiaan lähentämällä, että unionin edut ja arvot ovat esillä kansainvälisissä yhteyksissä. Jäsenvaltiot ovat toisilleen solidaarisia.
6. Euroopan parlamenttia kuullaan säännöllisesti yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeisistä näkökohdista ja perusvalinnoista ja sille annetaan tietoja sen kehityksestä.
7. Eurooppa-neuvosto ja ministerineuvosto tekevät yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevat eurooppapäätökset yksimielisesti III osassa määrättyjä tapauksia lukuun ottamatta. Ne tekevät ratkaisunsa jäsenvaltion, unionin ulkoasiainministerin tai komission tukeman unionin ulkoasiainministerin ehdotuksesta. Eurooppalakeja tai -puitelakeja ei voida antaa.
8. Eurooppa-neuvosto voi yksimielisesti päättää, että ministerineuvosto tekee ratkaisunsa määräänemmistöllä muissa kuin III osassa tarkoitetuissa tapauksissa.

I-40 artikla: Yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan toteuttamista koskevat erityismääräykset

1. Yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka on erottamaton osa yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Se turvaa unionin operatiivisen toimintakyvyn, joka perustuu siviili- ja sotilaallisiin voimavaroihin. Unioni voi käyttää niitä unionin ulkopuolella toteutettaviin tehtäviin huolehtiakseen rauhan säilyttämisestä, konfliktien ehkäisemisestä ja kansainvälisen turvallisuuden lujittamisesta Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan periaatteiden mukaisesti. Näiden tehtävien täytäntöönpanosta vastataan jäsenvaltioiden voimavaroilla.
2. Yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka käsittää unionin asteittain määriteltävän yhteisen puolustuspolitiikan. Se johtaa yhteiseen puolustukseen, kun Eurooppa-neuvosto yksimielisesti niin päättää. Tällöin se suosittelee, että kukin jäsenvaltio hyväksyy päätöksen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

Tässä artiklassa tarkoitettu unionin politiikka ei vaikuta tiettyjen jäsenvaltioiden turvallisuus- ja puolustuspolitiikan erityisluonteeseen, se kunnioittaa niitä velvoitteita, joita Pohjois-Atlantin sopimuksen perusteella on tietyillä jäsenvaltioilla, jotka katsovat yhteisen puolustuksensa toteutuvan Pohjois-Atlantin liitossa, ja se on sopusoinnussa tuossa yhteydessä määritettävän yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kanssa.

3. Jäsenvaltiot asettavat unionin käyttöön yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan toteuttamiseksi siviili- ja sotilaallisia voimavaroja myötävaikuttaakseen ministerineuvoston määrittelemien tavoitteiden saavuttamiseen. Jäsenvaltiot, jotka muodostavat yhdessä monikansallisia joukkoja, voivat myös asettaa kyseiset joukot yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan käyttöön.

Jäsenvaltiot sitoutuvat asteittain parantamaan sotilaallisia voimavarojaan. Perustetaan Euroopan puolustusmateriaali-, tutkimus- ja sotilasvoimavaravirasto, joka määrittää operatiiviset vaatimukset, myötävaikuttaa niiden täyttämistä edistäviin toimiin, pyrkii osaltaan määrittämään ja tarvittaessa toteuttamaan kaikki tarvittavat toimenpiteet puolustusalan teollisen ja teknologisen perustan vahvistamiseksi, osallistuu voimavaroja ja puolustusmateriaalia koskevan eurooppalaisen politiikan määrittelyyn sekä avustaa ministerineuvostoa sotilaallisten voimavarojen parantamisen arvioinnissa.

4. Ministerineuvosto tekee yksimielisesti unionin ulkoasiainministerin tai jäsenvaltion ehdotuksesta eurooppapäätökset, jotka liittyvät yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan toteuttamiseen, mukaan lukien tässä artiklassa tarkoitetun tehtävän käynnistämistä koskevat päätökset. Unionin ulkoasiainministeri voi ehdottaa, tarvittaessa yhdessä komission kanssa, kansallisten voimavarojen sekä unionin välineiden käyttämistä.
5. Ministerineuvosto voi antaa unionin puitteissa suoritettavan tehtävän toteuttamisen jäsenvaltioiden ryhmälle unionin arvojen vaalimiseksi ja sen etujen edistämiseksi. Tehtävän toteuttamiseen sovelletaan III-206 artiklan määräyksiä.
6. Jäsenvaltiot, jotka täyttävät korkeammat sotilaallisia voimavaroja koskevat vaatimukset ja jotka ovat tehneet keskenään tiukempia sitoumuksia tällä alalla suorittaakseen vaativimpia tehtäviä, aloittavat unionin puitteissa rakenneyhteistyön. Tähän yhteistyöhön sovelletaan III-208 artiklan määräyksiä.

7. Kunnes Eurooppa-neuvosto tekee tämän artiklan 2 kohdan mukaisen ratkaisun, unionissa aloitetaan läheisempi yhteistyö keskinäisen puolustuksen alalla. Jos jokin tähän yhteistyöhön osallistuvista valtioista joutuu alueeseensa kohdistuvan aseellisen hyökkäyksen kohteeksi, muut osallistujavaltiot antavat sille apua kaikin käytettävissään olevin sotilaallisin ja muin keinoin tämän yhteistyön nojalla ja Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 51 artiklan määräysten mukaisesti. Keskinäistä puolustusta koskevaa läheisempää yhteistyötä toteuttaessaan siihen osallistuvat jäsenvaltiot toimivat läheisessä yhteistyössä Pohjois-Atlantin liiton kanssa. Tähän yhteistyöhön osallistumista ja sen toimintaa koskevat yksityiskohtaiset säännöt sekä sitä koskevat päätöksentekomenettelyt ovat III-209 artiklassa.
8. Euroopan parlamenttia kuullaan säännöllisesti yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan keskeisistä näkökohdista ja perusvalinnoista, ja sille annetaan tietoja sen kehityksestä.

I-41 artikla: Vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteuttamista koskevat erityismääräykset

1. Unioni muodostaa vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen
  - säätämällä eurooppalakeja ja -puitelakeja, joilla pyritään tarvittaessa lähentämään kansallisia lainsäädäntöjä III osassa luetelluilla aloilla;
  - vahvistamalla jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten keskinäistä luottamusta, erityisesti tuomioistuinten sekä muiden kuin tuomioistuinten päätösten keskinäisen tunnustamisen perusteella;
  - jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten operatiivisen yhteistyön avulla, kuten poliisi- ja tulliviranomaisten sekä muiden rikosten ehkäisemiseen ja paljastamiseen erikoistuneiden yksiköiden yhteistyön avulla.

2. Kansalliset parlamentit voivat osallistua vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen osalta III-156 artiklan mukaisiin arviointijärjestelmiin ja Europolin poliittiseen valvontaan ja Eurojustin toiminnan arviointiin III-169 ja III-172 artiklan mukaisesti.
3. Poliisiyhteistyön ja rikosoikeudellisen yhteistyön alalla jäsenvaltioilla on aloiteoikeus III-160 artiklan mukaisesti.

I-42 artikla: Yhteisvastuulauseke

1. Unioni ja sen jäsenvaltiot toimivat yhteistyössä ja yhteisvastuun hengessä, jos johonkin jäsenvaltioon kohdistuu terrorihyökkäys taikka luonnonkatastrofi tai ihmisen aiheuttama suuronnettomuus. Unioni ottaa käyttöön kaikki käytettävissään olevat välineet, mukaan lukien jäsenvaltioiden käyttöön asettamat sotilaalliset voimavarat
  - a) – torjuakseen terroriuhan jäsenvaltioiden alueella;
– suojellakseen demokraattisia instituutioita ja siviiliväestöä mahdolliselta terrorihyökkäykseltä;
– antaakseen apua jäsenvaltiolle tämän alueella ja tämän poliittisten elinten pyynnöstä terrorihyökkäyksen tapahtuessa;
  - b) – antaakseen apua jäsenvaltiolle tämän alueella ja tämän poliittisten elinten pyynnöstä katastrofin tai suuronnettomuuden tapahtuessa.
2. Tämän määräyksen täytäntöönpanoa koskevat yksityiskohtaiset säännöt on esitetty III-226 artiklassa.

III luku – Tiiviimpi yhteistyö

I-43 artikla: Tiiviimpi yhteistyö

1. Jäsenvaltiot, jotka haluavat aloittaa keskenään tiiviimmän yhteistyön unionin muun kuin yksinomaisen toimivallan alalla, saavat käyttää unionin toimielimiä ja unionin toimivaltaa soveltaen tämän perustuslain asiaa koskevia määräyksiä ja noudattaen tässä artikkelissa ja III-318–III-325 artikkelissa tarkoitettuja rajoituksia ja menettelysääntöjä.

Yhteistyön tarkoituksena on edistää unionin tavoitteiden saavuttamista, suojella sen etuja ja vahvistaa sen yhdentymiskehitystä. Yhteistyöhön voivat sitä aloitettaessa ja milloin tahansa sen aikana osallistua kaikki jäsenvaltiot III-321 artiklan mukaisesti.

2. Ministerineuvosto myöntää oikeuden tiiviimmän yhteistyön aloittamiseen viimeisenä keinona todettuaan, että koko unioni ei voi saavuttaa yhteistyölle asetettuja tavoitteita kohtuullisessa ajassa, ja edellyttäen, että vähintään kolmas osa jäsenvaltioista osallistuu yhteistyöhön. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa III-322 artikkelissa määrättyä menettelyä noudattaen.
3. Säädösten antamiseen osallistuvat vain tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvia valtioita edustavat ministerineuvoston jäsenet. Kaikki jäsenvaltiot voivat kuitenkin osallistua asian käsittelyyn ministerineuvostossa.

Yksimielisyyteen vaaditaan ainoastaan yhteistyöhön osallistuvien valtioiden edustajien äänet. Määräenemmistöllä tarkoitetaan yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden edustajien äänten enemmistöä ja vähintään kolmea viidesosaa näiden valtioiden väestöstä. Kun tässä perustuslaissa ei edellytetä ministerineuvoston tekemän ratkaisuaan komission ehdotuksesta tai kun ministerineuvosto ei tee ratkaisuaan unionin ulkoasiainministerin aloitteesta, vaaditulla määräenemmistöllä tarkoitetaan kahta kolmasosaa yhteistyöhön osallistuvista valtioista, ja vähintään kolmea viidesosaa näiden valtioiden väestöstä.

4. Tiiviimmän yhteistyön alalla hyväksytyt säädökset sitovat ainoastaan kyseiseen yhteistyöhön osallistuvia valtioita. Näiden säädösten ei katsota olevan säännöstöä, joka unionin jäsen ehdokkaiden on hyväksyttävä.

VI OSASTO: DEMOKRATIAN TOTEUTUMINEN UNIONISSA

I-44 artikla: Demokraattisen yhdenvertaisuuden periaate

Unioni noudattaa kaikessa toiminnassaan kansalaistensa yhdenvertaisuuden periaatetta. Unionin toimielimet kohtelevat kansalaisia yhdenvertaisesti.

I-45 artikla: Edustuksellisen demokratian periaate

1. Unionin toiminta perustuu edustuksellisen demokratian periaatteeseen.
2. Euroopan parlamentti on kansalaisten suora edustaja unionin tasolla. Jäsenvaltioita edustavat Eurooppa-neuvostossa ja ministerineuvostossa niiden hallitukset, jotka puolestaan ovat vastuussa kansalaisten valitsemille kansallisille parlamenteille.
3. Kaikilla kansalaisilla on oikeus osallistua demokratian toteuttamiseen unionissa. Päätökset tehdään mahdollisimman avoimesti ja mahdollisimman lähellä kansalaisia.
4. Euroopan tason poliittiset puolueet myötävaikuttavat eurooppalaisen poliittisen tietoisuuden muodostumiseen ja unionin kansalaisten tahdon ilmaisemiseen.

I-46 artikla: Osallistavan demokratian periaate

1. Unionin toimielimet antavat kansalaisille ja etujärjestöille mahdollisuuden tuoda mielipiteensä julki ja vaihtaa mielipiteitä kaikista unionin toiminta-aloista asianmukaisten kanavien kautta.
2. Unionin toimielimet käyvät avointa ja säännöllistä vuoropuhelua etujärjestöjen ja kansalaisyhteiskunnan kanssa.
3. Varmistaakseen unionin toimien johdonmukaisuuden ja avoimuuden komissio kuulee asianomaisia osapuolia laajamittaisesti.
4. Merkittävästä määrästä jäsenvaltioita tuleva huomattava määrä kansalaisia, vähintään yksi miljoona, voi pyytää komissiota tekemään aiheellisen ehdotuksen asioista, joissa kansalaisten mielestä tarvitaan unionin säädöstä tämän perustuslain panemiseksi täytäntöön. Tällaisen kansalaisten esittämän aloitteen edellyttämiä erityismenettelyjä ja -edellytyksiä koskevat säännökset määritetään eurooppalailla.

I-47 artikla: Työmarkkinaosapuolet ja itsenäinen sosiaalinen vuoropuhelu

Euroopan unioni tunnustaa Euroopan tason työmarkkinaosapuolten aseman ja edistää sitä ottaen huomioon kansallisten järjestelmien monimuotoisuuden; unioni helpottaa työmarkkinaosapuolten välistä vuoropuhelua kunnioittaen niiden itsenäisyyttä.

I-48 artikla: Euroopan oikeusasiamies

Euroopan oikeusasiamies, jonka Euroopan parlamentti nimittää, ottaa vastaan kantelut unionin toimielinten, muiden elinten tai erillisvirastojen hallinnossa ilmenneistä epäkohdista sekä tutkii ne ja laatii niistä kertomuksen. Euroopan oikeusasiamies hoitaa tehtävänsä täysin riippumattomana.

I-49 artikla: Unionin toimielinten toiminnan avoimuus

1. Unionin toimielimet, muut elimet ja erillisvirastot toimivat mahdollisimman avoimesti edistääkseen hyvää hallintotapaa ja varmistaakseen kansalaisyhteiskunnan osallistumisen.
2. Euroopan parlamentin istunnot ovat julkisia, samoin neuvoston istunnot silloin kun neuvosto tarkastelee ja hyväksyy lainsäädäntöehdotuksia.
3. Kaikilla unionin kansalaisilla sekä kaikilla luonnollisilla henkilöillä, joiden asuinpaikka on jossakin jäsenvaltiossa, tai oikeushenkilöillä, joiden sääntömääräinen kotipaikka on jossakin jäsenvaltiossa, on oikeus tutustua unionin toimielinten, erillisvirastojen ja muiden elinten asiakirjoihin niiden tuottamistavasta riippumatta III osassa määrättyin edellytyksin.
4. Eurooppalailla vahvistetaan yleiset periaatteet ja rajoitukset, joilla julkisen tai yksityisen edun huomioon ottamiseksi säännellään oikeutta tutustua tällaisiin asiakirjoihin.
5. Kukin 3 kohdassa tarkoitettu toimielin, muu elin tai erillisvirasto vahvistaa omassa työjärjestyksessään erityismääräykset oikeudesta tutustua asiakirjojihinsa 4 kohdassa tarkoitetun eurooppalain mukaisesti.

I-50 artikla: Henkilötietojen suoja

1. Jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan.
2. Eurooppalailla vahvistetaan säännöt, jotka koskevat luonnollisia henkilöitä koskevien tietojen suojaa unionin toimielinten, muiden elinten ja erillisvirastojen käsitellessä henkilötietoja ja jäsenvaltioiden käsitellessä henkilötietoja unionin oikeuden soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa toteuttaessaan, sekä säännöt, jotka koskevat näiden tietojen vapaata liikkuvuutta. Sääntöjen noudattamista valvoo riippumaton viranomainen.

I-51 artikla: Kirkkojen ja ei-tunnustuksellisten järjestöjen asema

1. Unioni kunnioittaa sitä asemaa, joka kirkkoilla ja uskonnollisilla yhdistyksillä tai yhdyskunnilla on kansallisen lainsäädännön mukaisesti jäsenvaltioissa, eikä puutu siihen.
2. Unioni kunnioittaa myös elämäkatsomuksellisten ja ei-tunnustuksellisten järjestöjen asemaa.
3. Unioni käy avointa ja säännöllistä vuoropuhelua näiden kirkkojen ja järjestöjen kanssa tunnustaen niiden identiteetin ja erityisen tehtävän.

VII OSASTO: UNIONIN VARAINHOITO

I-52 artikla: Talousarviota ja varainhoitoa koskevat periaatteet

1. Kaikki unionin tulot ja menot arvioidaan kutakin varainhoitovuotta varten ja otetaan talousarvioon III osan määräysten mukaisesti.
2. Talousarvioon otettujen tulojen ja menojen on oltava tasapainossa.
3. Talousarvioon otetaan vain kyseisen varainhoitovuoden menoja III-314 artiklassa tarkoitetun eurooppalain mukaisesti.
4. Talousarvioon otettujen menojen toteuttaminen edellyttää, että ensin on annettu oikeudellisesti velvoittava säädös, joka toimii oikeusperustana unionin toiminnalle ja menon toteuttamiselle III-314 artiklassa tarkoitetun eurooppalain mukaisesti. Säädöksen on oltava muodoltaan eurooppalaki, eurooppapuitelaki, eurooppa-asetus tai eurooppapäätös.

5. Talousarvion kurinalaisuuden turvaamiseksi unioni ei anna sellaisia säädöksiä, joilla saattaa olla huomionarvoisia vaikutuksia talousarvioon, ellei se esitä vakuuksia sille, että ehdotus tai toimenpide voidaan rahoittaa unionin omilla varoilla ja I-54 artiklassa tarkoitetussa monivuotisessa rahoituskehyksessä vahvistettuja menojen enimmäismääriä noudattaen.
6. Unionin talousarviota toteutetaan moitteettoman varainhoidon periaatteen mukaisesti. Jäsenvaltiot ja unioni toimivat yhteistyössä varmistaakseen, että talousarvioon otetut määrärahat käytetään moitteettoman varainhoidon periaatteen mukaisesti.
7. Unioni ja jäsenvaltiot suojaavat unionin taloudellisia etuja petolliselta menettelyltä ja muulta laittomalta toiminnalta III-317 artiklan määräysten mukaisesti.

I-53 artikla: Unionin varat

1. Unioni järjestää itselleen tavoitteidensa saavuttamiseksi ja politiikkansa toteuttamiseksi tarvittavat varat.
2. Unionin talousarvio rahoitetaan kokonaisuudessaan omin varoin, sanotun kuitenkaan rajoittamatta muita tuloja.
3. Käytettävissä olevat unionin varat vahvistetaan ministerineuvoston eurooppalailla, jolla voidaan ottaa käyttöön uusia varaluokkia tai vähentää olemassa olevien luokkien määrää. Tämä laki tulee voimaan vasta, kun jäsenvaltiot ovat hyväksyneet sen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.
4. Unionin varoja koskevat menettelysäännöt vahvistetaan neuvoston eurooppalailla. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.

I-54 artikla: Monivuotinen rahoituskehys

1. Monivuotisella rahoituskehyksellä pyritään takaamaan, että unionin menot kehittyvät hallitusti käytettävissä olevien omien varojen puitteissa. Monivuotisessa rahoituskehyksessä vahvistetaan maksusitoumusmäärärahoja koskevien vuotuisten ylärajojen sitovat määrät menoluokittain III-304 artiklan mukaisesti.
2. Monivuotinen rahoituskehys vahvistetaan neuvoston eurooppalailla. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa saatuaan Euroopan parlamentin kaikkien jäsentensä enemmistöllä antaman hyväksynnän.
3. Unionin vuotuinen talousarvio laaditaan monivuotista rahoituskehystä noudattaen.
4. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti hyväksyessään tämän perustuslain voimaantulon jälkeisen ensimmäisen monivuotisen rahoituskehysten.

I-55 artikla: Unionin talousarvio

Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyvät komission ehdotuksesta ja III-306 artiklassa määrättyjen menettelysääntöjen mukaisesti eurooppalain, jossa vahvistetaan unionin vuotuinen talousarvio.

VIII OSASTO: UNIONI JA SEN LÄHIYMPÄRISTÖ

I-56 artikla: Unioni ja sen lähiympäristö

1. Unioni luo naapurivaltioidensa kanssa erityissuhteet pyrkien saamaan aikaan unionin arvoihin perustuvan alueen, jolla vallitsee vauraus ja hyvä naapuruus ja jolle ovat ominaisia yhteistyöhön perustuvat läheiset ja rauhanomaiset suhteet.

2. Unioni voi tätä varten tehdä ja panna täytäntöön erityisiä sopimuksia kyseisten valtioiden kanssa III-222 artiklan mukaisesti. Sopimukseen voi sisältyä vastavuoroisia oikeuksia ja velvollisuuksia sekä mahdollisuus toteuttaa yhteisiä toimia. Sopimusten täytäntöönpanosta neuvotellaan määrääjoin.

IX OSASTO: UNIONIN JÄSENYYS

I-57 artikla: Unioniin liittymistä koskevat vaatimukset ja menettely

1. Unioniin voivat liittyä kaikki Euroopan valtiot, jotka kunnioittavat I-2 artiklassa tarkoitettuja arvoja ja sitoutuvat edistämään niitä yhteisesti.
2. Jokainen unionin jäseneksi haluava Euroopan valtio voi osoittaa hakemuksensa ministerineuvostolle. Hakemuksesta ilmoitetaan Euroopan parlamentille ja jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille. Ministerineuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti kuultuaan komissiota ja saatuaan Euroopan parlamentin hyväksynnän. Liittymisehdoista ja -menettelyistä määrätään jäsenvaltioiden ja ehdokasvaltion välisellä sopimuksella. Kaikkien sopimusvaltioiden on annettava sopimus ratifioitavaksi valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

I-58 artikla: Unionin jäsenyydestä johtuvien oikeuksien väliaikainen pidättäminen

1. Ministerineuvosto voi jäsenvaltioiden yhden kolmasosan, Euroopan parlamentin tai komission perustellusta ehdotuksesta ja Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan tehdä jäsentensä neljän viidesosan enemmistöllä eurooppapäätöksen, jossa todetaan, että on olemassa selvä vaara, että jokin jäsenvaltio loukkaa vakavasti I-2 artiklassa mainittuja arvoja. Ennen tämän toteamista ministerineuvosto kuulee kyseistä jäsenvaltiota ja voi samaa menettelyä noudattaen antaa sille suosituksia.

Ministerineuvosto tarkistaa säännöllisesti, ovatko tällaiseen toteamukseen johtaneet perusteet edelleen olemassa.

2. Eurooppa-neuvosto voi yksimielisesti jäsenvaltioiden yhden kolmasosan ehdotuksesta tai komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan tehdä eurooppapäätöksen, jossa todetaan, että jokin jäsenvaltio loukkaa vakavasti ja jatkuvasti I-2 artiklassa mainittuja arvoja, kehoitettuaan ensin asianomaista jäsenvaltiota esittämään asiaa koskevat huomautuksensa.
3. Jos loukkaaminen on 2 kohdan mukaisesti todettu, ministerineuvosto voi määräenemmistöllä tehdä eurooppapäätöksen, jolla pidätetään väliaikaisesti tietyt tästä perustuslaista johtuvat asianomaiselle jäsenvaltiolle kuuluvat oikeudet, mukaan lukien kyseisen jäsenvaltion äänioikeus neuvostossa. Tällöin neuvosto ottaa huomioon tällaisen oikeuksien pidättämisen mahdolliset vaikutukset luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden oikeuksiin ja velvollisuuksiin.

Asianomaista jäsenvaltiota sitovat kuitenkin edelleen sille tästä perustuslaista johtuvat velvoitteet.

4. Ministerineuvosto voi määräenemmistöllä tehdä myöhemmin eurooppapäätöksen, jolla muutetaan tai kumotaan 3 kohdan nojalla hyväksytyt toimenpiteet, jos niiden hyväksymiseen johtaneessa tilanteessa tapahtuu muutos.
5. Tätä artiklaa sovellettaessa ministerineuvosto tekee ratkaisunsa siten, että se ei ota huomioon asianomaisen jäsenvaltion ääntä. Henkilökohtaisesti tai edustettuina läsnä olevien jäsenten pidättyminen äänestämästä ei estä 2 kohdassa tarkoitettujen päätösten tekemistä.

Tätä kohtaa sovelletaan myös, kun jäsenvaltion äänioikeus pidätetään väliaikaisesti 3 kohdan nojalla.

6. Sovellettaessa 1 ja 2 kohtaa Euroopan parlamentti tekee ratkaisunsa kahden kolmasosan enemmistöllä annetuista äänistä, jotka edustavat sen jäsenten enemmistöä.

I-59 artikla: Eroaminen unionista

1. Jokainen jäsenvaltio voi päättää erota Euroopan unionista valtiosääntönsä mukaisesti.
2. Jäsenvaltio, joka päättää erota, ilmoittaa aikomuksestaan Eurooppa-neuvostolle, joka ottaa ilmoituksen käsiteltäväkseen. Unioni neuvottelee kyseisen jäsenvaltion kanssa ja tekee tämän kanssa sopimuksen eroamiseen sovellettavista menettelytavoista Eurooppa-neuvoston antamien suuntaviivojen perusteella ja ottaen huomioon puitteet, jotka sääntelevät kyseisen valtion myöhempiä suhteita unioniin. Kyseisen sopimuksen tekee unionin puolesta ministerineuvosto, joka tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.

Eroavan jäsenvaltion edustaja ei osallistu kyseistä jäsenvaltiota koskevan asian käsittelyyn eikä sitä koskevien päätösten tekemiseen Eurooppa-neuvostossa tai ministerineuvostossa.

3. Tätä perustuslakia lakataan soveltamasta asianomaiseen jäsenvaltioon sinä päivänä, jona erosopimus tulee voimaan tai, jos sopimusta ei ole, kahden vuoden kuluttua 2 kohdassa tarkoitettua ilmoituksesta, ellei Eurooppa-neuvosto yhteisymmärryksessä asianomaisen jäsenvaltion kanssa päättä jatkaa tätä määräaikaa.
4. Jos unionista eronnut jäsenvaltio hakee uudelleen jäsenyyttä, hakemus käsitellään I-57 artiklassa tarkoitettun menettelyn mukaisesti.

II OSA

EUROOPAN UNIONIN PERUSOIKEUSKIRJA

JOHDANTO

Euroopan kansat ovat luomalla välilleen yhä läheisemmän liiton päättäneet jakaa keskenään rauhanomaisen, yhteisiin arvoihin perustuvan tulevaisuuden.

Unioni perustuu ihmisarvon, vapauden, yhdenvertaisuuden ja yhteisvastuun jakamattomiin ja yleismaailmallisiin arvoihin, ja se on tietoinen henkisestä ja eettisestä perinnöstään. Se rakentuu kansanvallan ja oikeusvaltion periaatteille. Se asettaa ihmisen toimintansa keskipisteeksi ottamalla käyttöön unionin kansalaisuuden ja luomalla vapauten, turvallisuuden ja oikeuteen perustuvan alueen.

Unioni edistää osaltaan näiden yhteisten arvojen vaalimista ja kehittämistä kunnioittaen Euroopan kansojen kulttuurien ja perinteiden monimuotoisuutta sekä jäsenvaltioiden kansallista identiteettiä ja niiden tapaa järjestää hallintonsa kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla. Unioni pyrkii edistämään tasapainoista ja kestävää kehitystä sekä varmistaa henkilöiden, tavaroiden, palvelujen ja pääomien vapaan liikkuvuuden ja sijoittautumisvapauden.

Tämän vuoksi on välttämätöntä vahvistaa näiden perusoikeuksien suojaa tuomalla ne paremmin näkyviin perusoikeuskirjana ottaen huomioon yhteiskunnan muutoksen, sosiaalisen edistyksen sekä tieteen ja tekniikan kehityksen.

Tässä perusoikeuskirjassa vahvistetaan unionin toimivallan ja tehtävien sekä toissijaisuusperiaatteen mukaisesti oikeudet, jotka perustuvat erityisesti jäsenvaltioille yhteisiin valtiosääntöperinteisiin ja kansainvälisiin velvoitteisiin, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevaan eurooppalaiseen yleissopimukseen, unionin ja Euroopan neuvoston hyväksymiin sosiaalisiin peruskirjoihin sekä Euroopan unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntöön. Unionin ja jäsenvaltioiden tuomioistuimet tulkitsevat perusoikeuskirjaa tässä yhteydessä ottaen asianmukaisesti huomioon perusoikeuskirjan laatineen valmistelukunnan puheenjohtajiston alaisuudessa laaditut selitykset.

Nämä oikeudet tuovat mukanaan vastuuta ja velvollisuuksia sekä muita ihmisiä että koko ihmiskuntaa ja tulevia sukupolvia kohtaan.

Tämän vuoksi unioni tunnustaa jäljempänä esitetyt oikeudet, vapaudet ja periaatteet.

I OSASTO: IHMISARVO

II-1 artikla: Ihmisarvo

Ihmisarvo on loukkaamaton. Sitä on kunnioitettava ja suojeltava.

II-2 artikla: Oikeus elämään

1. Jokaisella on oikeus elämään.
2. Ketään ei saa tuomita kuolemaan eikä teloittaa.

II-3 artikla: Oikeus henkilökohtaiseen koskemattomuuteen

1. Jokaisella on oikeus ruumiilliseen ja henkiseen koskemattomuuteen.
2. Lääketieteen ja biologian alalla on noudatettava erityisesti seuraavia vaatimuksia ja kieltoja:
  - a) asianomaisen henkilön vapaaehtoinen ja asiaan vaikuttavista seikoista tietoisena annettu suostumus, joka on hankittu laissa säädettyjä menettelytapoja noudattaen;
  - b) ihmisten geneettiseen jalostamiseen tähtäävien käytäntöjen kieltö, erityisesti sellaisten, joiden tavoitteena on ihmisten valikointi;
  - c) kieltö hankkia taloudellista hyötyä ihmisruumiista ja sen osista sellaisinaan;
  - d) ihmisten jäljentämistarkoituksessa tapahtuvan kloonauksen kieltö.

II-4 artikla: Kidutuksen sekä epäinhimillisen tai halventavan rangaistuksen ja kohtelun kieltö

Ketään ei saa kiduttaa eikä kohdella tai rangaista epäinhimillisellä tai halventavalla tavalla.

II-5 artikla: Orjuuden ja pakkotyön kieltö

1. Ketään ei saa pitää orjana tai maaorjana.
2. Ketään ei saa vaatia tekemään pakkotyötä tai muuta pakollista työtä.
3. Ihmiskauppa kielletään.

II OSASTO: VAPAUDET

II-6 artikla: Oikeus vapauteen ja turvallisuuteen

Jokaisella on oikeus vapauteen ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen.

II-7 artikla: Yksityis- ja perhe-elämän kunnioittaminen

Jokaisella on oikeus siihen, että hänen yksityis- ja perhe-elämäänsä, kotiaan sekä viestejään kunnioitetaan.

II-8 artikla: Henkilötietojen suoja

1. Jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan.
2. Tietojen käsittelyn on oltava asianmukaista ja sen on tapahduttava tiettyä tarkoitusta varten ja asianomaisen henkilön suostumuksella tai muun laissa säädetyn oikeuttavan perusteen nojalla. Jokaisella on oikeus tutustua niihin tietoihin, joita hänestä on kerätty, ja saada ne oikaistuksi.
3. Riippumaton viranomainen valvoo näiden sääntöjen noudattamista.

II-9 artikla: Oikeus solmia avioliitto ja oikeus perustaa perhe

Oikeus solmia avioliitto ja oikeus perustaa perhe taataan tämän oikeuden käyttöä sääntelevien kansallisten lainsäädäntöjen mukaisesti.

II-10 artikla: Ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapaus

1. Jokaisella on oikeus ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapauteen. Tämä oikeus sisältää vapauden vaihtaa uskontoa tai vakaumusta ja vapauden tunnustaa uskontoa tai vakaumusta joko yksin tai yhdessä muiden kanssa julkisesti tai yksityisesti jumalanpalveluksissa, opettamalla, hartaudenharjoituksissa ja uskonnollisin menoin.
2. Oikeus kieltäytyä asepalveluksesta omantunnon syistä tunnustetaan tämän oikeuden käyttöä sääntelevien kansallisten lainsäädäntöjen mukaisesti.

II-11 artikla: Sananvapaus ja tiedonvälityksen vapaus

1. Jokaisella on oikeus sananvapauteen. Tämä oikeus sisältää mielipiteenvapauden sekä vapauden vastaanottaa ja levittää tietoja tai ajatuksia viranomaisten siihen puuttumatta ja alueellisista rajoista riippumatta.
2. Tiedotusvälineiden vapautta ja moniarvoisuutta kunnioitetaan.

II-12 artikla: Kokoontumis- ja yhdistymisvapaus

1. Jokaisella on oikeus rauhanomaiseen kokoontumisvapauteen ja yhdistymisvapauteen kaikilla tasoilla erityisesti poliittisessa, ammattiyhdistys- ja yhteiskunnallisessa toiminnassa, mihin sisältyy, että jokaisella on oikeus perustaa yhdessä muiden kanssa ammattiyhdistyksiä ja liittyä niihin etujensa puolustamiseksi.
2. Unionin tason poliittiset puolueet myötävaikuttavat unionin kansalaisten poliittisen tahdon ilmaisemiseen.

II-13 artikla: Taiteen ja tutkimuksen vapaus

Taiteen ja tieteellisen tutkimuksen vapaus turvataan. Akateemista vapautta kunnioitetaan.

II-14 artikla: Oikeus koulutukseen

1. Jokaisella on oikeus koulutukseen ja oikeus saada ammatillista koulutusta sekä jatko- ja täydennyskoulutusta.
2. Tähän oikeuteen kuuluu mahdollisuus saada maksutta oppivelvollisuuteen perustuvaa opetusta.
3. Vapautta perustaa oppilaitoksia demokratian periaatteita kunnioittaen sekä vanhempien oikeutta varmistaa lapsilleen omien uskonnollisten, aatteellisten ja kasvatuksellisten vakaumustensa mukainen kasvatusta ja opetus kunnioitetaan kyseisen vapauden ja kyseisen oikeuden käyttöä sääntelevien kansallisten lainsäädäntöjen mukaisesti.

II-15 artikla: Ammatillinen vapaus ja oikeus tehdä työtä

1. Jokaisella on oikeus tehdä työtä ja harjoittaa vapaasti valitsemaansa tai hyväksymäänsä ammattia.
2. Jokaisella unionin kansalaisella on vapaus hakea työpaikkaa, tehdä työtä, sijoittautua tai tarjota palveluja missä tahansa jäsenvaltiossa.
3. Kolmansien maiden kansalaisilla, joilla on lupa tehdä työtä jäsenvaltioiden alueella, on oikeus samanlaisiin työehtoihin kuin unionin kansalaisilla.

II-16 artikla: Elinkeinovapaus

Elinkeinovapaus tunnustetaan unionin oikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti.

II-17 artikla: Omistusoikeus

1. Jokaisella on oikeus nauttia laillisesti hankkimastaan omaisuudesta sekä käyttää, luovuttaa ja testamentata sitä. Keneltäkään ei saa riistää hänen omaisuuttaan paitsi yleisen edun sitä vaatiessa laissa säädetyissä tapauksissa ja laissa säädettyjen ehtojen mukaisesti ja siten, että hänelle suoritetaan kohtuullisessa ajassa oikeudenmukainen korvaus omaisuuden menetyksestä. Omaisuuden käyttöä voidaan säännellä lailla siinä määrin kuin se on yleisen edun mukaan välttämätöntä.
2. Teollis- ja tekijänoikeudet turvataan.

II-18 artikla: Oikeus turvapaikkaan

Oikeus turvapaikkaan taataan pakolaisten oikeusasemaa koskevan 28 päivänä heinäkuuta 1951 tehdyn Geneven yleissopimuksen ja pakolaisten oikeusasemaa koskevan 31 päivänä tammikuuta 1967 tehdyn pöytäkirjan määräysten sekä Euroopan unionin perustuslain mukaisesti.

II-19 artikla: Suoja palauttamis-, karkottamis- ja luovuttamistapauksissa

1. Joukkokarkotukset kielletään.
2. Ketään ei saa palauttaa, karkottaa tai luovuttaa sellaiseen maahan, jossa häntä vakavasti uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus tai muu epäinhimillinen tai halventava rangaistus tai kohtelu.

III OSASTO: TASA-ARVO

II-20 artikla: Yhdenvertaisuus lain edessä

Kaikki ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä.

II-21 artikla: Syrjäntäkielto

1. Kielletään kaikenlainen syrjintä, joka perustuu sukupuoleen, rotuun, ihonväriin tai etniseen taikka yhteiskunnalliseen alkuperään, geneettisiin ominaisuuksiin, kieleen, uskontoon tai vakaumukseen, poliittisiin tai muihin mielipiteisiin, kansalliseen vähemmistöön kuulumiseen, varallisuuteen, syntyperään, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen tai muuhun sellaiseen seikkaan.
2. Kielletään kaikenlainen kansalaisuuteen perustuva syrjintä Euroopan unionin perustuslain soveltamisalalla, sanotun kuitenkin rajoittamatta mainitun perustuslain erityismääräysten soveltamista.

II-22 artikla: Kulttuurinen, uskonnollinen ja kielellinen monimuotoisuus

Unioni kunnioittaa kulttuurista, uskonnollista ja kielellistä monimuotoisuutta.

II-23 artikla: Miesten ja naisten välinen tasa-arvo

Miesten ja naisten välinen tasa-arvo on varmistettava kaikilla aloilla työelämä ja palkkaus mukaan lukien.

Tasa-arvon periaate ei estä pitämästä voimassa tai toteuttamasta toimenpiteitä, jotka tarjoavat erityisetuja aliedustettuna olevalle sukupuolelle.

II-24 artikla: Lapsen oikeudet

1. Lapsella on oikeus hänen hyvinvoinnilleen välttämättömään suojeluun ja huolenpitoon. Lapsen on saatava ilmaista vapaasti mielipiteensä. Lapsen mielipide on otettava huomioon häntä koskevissa asioissa, hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti.
2. Kaikissa lasta koskevissa viranomaisten tai yksityisten laitosten toimissa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.
3. Jokaisella lapsella on oikeus ylläpitää henkilökohtaisia suhteita ja suoria yhteyksiä kumpaankin vanhempaansa säännöllisesti, jollei se ole lapsen edun vastaista.

II-25 artikla: Ikääntyneiden henkilöiden oikeudet

Unioni tunnustaa ikääntyneiden henkilöiden oikeuden ihmisarvoiseen ja itsenäiseen elämään sekä oikeuden osallistua yhteiskunnalliseen elämään ja kulttuurielämään, ja kunnioittaa näitä oikeuksia.

II-26 artikla: Vammaisten sopeutuminen yhteiskuntaan

Unioni tunnustaa vammaisten oikeuden päästä osallisiksi toimenpiteistä, joilla edistetään heidän itsenäistä elämäänsä, yhteiskunnallista ja ammatillista sopeutumistaan sekä osallistumistaan yhteiskuntaelämään, ja kunnioittaa tätä oikeutta.

IV OSASTO: YHTEISVASTUU

II-27 artikla: Työntekijöiden oikeus saada tietoja ja tulla kuulluksi yrityksessä

Työntekijöille tai heidän edustajilleen on asianmukaisilla tasoilla taattava mahdollisuus saada riittävän ajoissa tietoa ja tulla kuulluksi unionin oikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisissa tapauksissa ja niissä määrätyin edellytyksin.

II-28 artikla: neuvotteluoikeus ja oikeus yhteisiin toimiin

Työntekijöillä ja työnantajilla tai näiden järjestöillä on unionin oikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti oikeus asianmukaisilla tasoilla neuvotella ja tehdä työ- ja virkaehtosopimuksia sekä oikeus ryhtyä eturistiriitatilanteissa etujensa puolustamiseksi yhteistoimiin, lakko mukaan lukien.

II-29 artikla: Oikeus työhönsijoituspalveluihin

Jokaisella on oikeus maksuttomiin työhönsijoituspalveluihin.

II-30 artikla: Suoja perusteettoman irtisanomisen yhteydessä

Jokaisella työntekijällä on oikeus suojaan perusteettomalta irtisanomiselta unionin oikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti.

II-31 artikla: Oikeudenmukaiset ja kohtuulliset työolot ja työehdot

1. Jokaisella työntekijällä on oikeus sellaisiin työoloihin, jotka ovat hänen terveytensä, turvallisuutensa ja ihmisarvonsa mukaisia.
2. Jokaisella työntekijällä on oikeus enimmäistyöajan rajoitukseen sekä päivittäisiin ja viikoittaisiin lepojaksoihin ja palkalliseen vuosilomakauteen.

II-32 artikla: Lapsityövoiman käytön kieltö ja nuorten suojeļu työssä

Lapsityövoiman käyttö on kielletty. Työhön pääsemiseksi vaadittava vähimmäisikä ei saa olla alempi kuin ikä, jolloin oppivelvollisuus päättyy, sanotun kuitenkaan rajoittamatta nuorille suotuisampien sääntöjen soveltamista ja tiettyjä poikkeuksia.

Työhön otetuille nuorille on annettava heidän ikänsä mukaiset työehdot ja heitä on suojeļtava taloudelliselta hyväksikäytöltä ja työltä, joka saattaisi vahingoittaa heidän turvallisuuttaan, terveyttään tai fyysistä, henkistä, moraalista tai sosiaalista kehitystään tai haitata heidän koulutustaan.

II-33 artikla: Perhe- ja työelämä

1. Perheen oikeudellinen, taloudellinen ja yhteiskunnallinen suoja varmistetaan.
2. Voidakseen sovitaa yhteen perhe- ja työelämänsä jokaisella on oikeus suojaan irtisanomiselta raskauteen ja synnytykseen liittyvän syyn vuoksi sekä oikeus vanhempainlomaan ja palkalliseen äitiyslomaan lapsen syntymän tai lapseksiottamisen yhteydessä.

II-34 artikla: Sosiaaliturva ja sosiaalituķi

1. Unioni tunnustaa oikeuden sosiaaliturvaetuuksiin ja sosiaalipalveluihin, joilla taataan suoja muun muassa raskauden ja synnytyksen aikana ja sairauden, työtaturman, hoidon tarpeen ja vanhuuden varalta sekä työpaikan menetyksen yhteydessä unionin oikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti, sekä kunnioittaa tätä oikeutta.
2. Jokaisella, jolla on asuinpaikka unionissa ja siellä laillisesti liikkuvalla on oikeus sosiaaliturvaetuuksiin ja sosiaaliin etuihin unionin oikeuden ja kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti.
3. Yhteiskunnallisen syrjäytymisen ja köyhyyden torjumiseksi unioni tunnustaa oikeuden sosiaalituķeen ja asumistukeen tai sosiaalisesti tuettuun asuntoon ihmisarvoisen elämän varmistamiseksi jokaiselle, jolla ei ole riittäviä varoja, unionin oikeuden ja kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti, sekä kunnioittaa tätä oikeutta.

II-35 artikla: Terveiden suojeļu

Jokaisella on oikeus saada ehkäisevää terveydenhoitoa ja lääķinnällistä hoitoa kansallisen lainsäädännön ja kansallisten käytäntöjen mukaisin edellytyksin. Ihmisten terveyden korkeatasoinen suojeļu varmistetaan kaikkien unionin politiķkojen ja toimintojen määrittelyssä ja toteuttamisessa.

II-36 artikla: Mahdollisuus käyttää yleistä taloudellista etua koskevia palveluja

Edistääkseen unionin sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta unioni tunnustaa mahdollisuuden käyttää kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisia yleistä taloudellista etua koskevia palveluja Euroopan unionin perustuslain mukaisesti, sekä kunnioittaa tätä oikeutta.

II-37 artikla: Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelun korkea taso ja ympäristön laadun parantaminen on sisällytettävä unionin politiikkoihin ja varmistettava kestävä kehityksen periaatteen mukaisesti.

II-38 artikla: Kuluttajansuoja

Unionin politiikoissa varmistetaan kuluttajansuojan korkea taso.

V OSASTO: KANSALAISTEN OIKEUDET

II-39 artikla: Äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa

1. Jokaisella unionin kansalaisella on äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa siinä jäsenvaltiossa, jossa hän asuu, samoin edellytyksin kuin kyseisen jäsenvaltion omilla kansalaisilla.
2. Euroopan parlamentin jäsenet valitaan yleisillä, välittömällä, vapailla ja salaisilla vaaleilla.

II-40 artikla: Äänioikeus ja vaalikelpoisuus kunnallisvaaleissa

Jokaisella unionin kansalaisella on äänioikeus ja vaalikelpoisuus kunnallisvaaleissa siinä jäsenvaltiossa, jossa hän asuu, samoin edellytyksin kuin kyseisen jäsenvaltion omilla kansalaisilla.

II-41 artikla: Oikeus hyvään hallintoon

1. Jokaisella on oikeus siihen, että unionin toimielimet, muut elimet ja erillisvirastot käsittelevät hänen asiansa puolueettomasti, oikeudenmukaisesti ja kohtuullisessa ajassa.
2. Tähän oikeuteen sisältyy erityisesti:
  - a) jokaisen oikeus tulla kuulluksi ennen kuin häntä vastaan ryhdytään yksittäiseen toimenpiteeseen, joka vaikuttaisi häneen epäedullisesti;
  - b) jokaisen oikeus tutustua häntä koskeviin asiakirjoihin ottaen huomioon oikeutetun luottamuksellisuuden, salassapitovelvollisuuden ja liikesalaisuuden vaatimukset;
  - c) hallintoelinten velvoite perustella päätöksensä.
3. Jokaisella on oikeus saada unionilta korvausta niistä vahingoista, joita unionin toimielimet tai sen henkilökuntaan kuuluvat ovat aiheuttaneet tehtäviään suorittaessaan, jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisten yleisten periaatteiden mukaisesti.
4. Jokainen voi ottaa yhteyttä unionin toimielimiin jollakin perustuslain kielistä, ja hänen on saatava vastaus samalla kielellä.

II-42 artikla: Oikeus tutustua asiakirjoihin

Kaikilla unionin kansalaisilla ja kaikilla luonnollisilla henkilöillä tai oikeushenkilöillä, joiden asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka on jossakin jäsenvaltiossa, on oikeus tutustua Euroopan unionin toimielinten, muiden elinten ja erillisvirastojen asiakirjoihin, riippumatta siitä, missä muodossa ne on tuotettu.

II-43 artikla: Oikeusasiamies

Kaikilla unionin kansalaisilla ja kaikilla luonnollisilla henkilöillä ja oikeushenkilöillä, joiden asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka on jossakin jäsenvaltiossa, on oikeus tehdä unionin oikeusasiamiehelle kantelu, joka koskee unionin toimielinten, muiden elinten tai erillisvirastojen toiminnassa ilmenneitä epäkohtia, lukuun ottamatta yhteisöjen tuomioistuimen ja yhteisöjen yleisen oikeusasteen tuomioistuimen toimintaa lainkäyttöeliminä.

II-44 artikla: Oikeus esittää vetoamus

Kaikilla unionin kansalaisilla ja kaikilla luonnollisilla henkilöillä ja oikeushenkilöillä, joiden asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka on jossakin jäsenvaltiossa, on oikeus vedota Euroopan parlamenttiin.

II-45 artikla: Liikkumis- ja oleskeluvapaus

1. Jokaisella unionin kansalaisella on oikeus vapaasti liikkua ja oleskella jäsenvaltioiden alueella.
2. Liikkumis- ja oleskeluvapaus voidaan Euroopan unionin perustuslain mukaisesti myöntää jäsenvaltion alueella laillisesti asuville kolmansien maiden kansalaisille.

II-46 artikla: Diplomaatti- ja konsuliviranomaisten antama suojelu

Jokainen unionin kansalainen saa kolmannen maan alueella, jossa jäsenvaltiolla, jonka kansalainen hän on, ei ole edustusta, suojelua minkä tahansa jäsenvaltion diplomaatti- ja konsuliviranomaisilta samoin edellytyksin kuin kyseisen jäsenvaltion omat kansalaiset.

VI OSASTO: LAINKÄYTTÖ

II-47 artikla: Oikeus tehokkaihin oikeussuojakeinoin ja puolueettomaan tuomioistuimeen

Jokaisella, jonka unionin oikeudessa taattuja oikeuksia ja vapauksia on loukattu, on oltava tässä artiklassa määrättyjen edellytysten mukaisesti käytettävissään tehokkaat oikeussuojakeinot tuomioistuimessa.

Jokaisella on oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, joka on etukäteen laillisesti perustettu. Jokaisella on oltava mahdollisuus saada neuvoja ja antaa toisen henkilön puolustaa ja edustaa itseään.

Maksutonta oikeusapua annetaan niille, joilla ei ole riittäviä varoja, jos tällainen apu on tarpeen, jotta asianomainen voisi tehokkaasti käyttää oikeutta saattaa asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi.

II-48 artikla: Syyttömysolettama ja oikeus puolustukseen

1. Jokaista syytettyä on pidettävä syyttömänä, kunnes hänen syyllisyytensä on laillisesti näytetty toteen.
2. Jokaiselle syytetylle taataan oikeus puolustukseen.

II-49 artikla: Laillisuusperiaate ja rikoksista määrättävien rangaistusten oikeasuhteisuuden periaate

1. Ketään ei saa pitää syyllisenä rikokseen sellaisen teon tai laiminlyönnin perusteella, joka ei ollut tekohetkellä rikos kansallisen lainsäädännön tai kansainvälisen oikeuden mukaan. Rikoksesta ei saa määrätä sen tekohetkellä sovellettavissa ollutta rangaistusta ankarampaa rangaistusta. Jos rikoksenteon jälkeen laissa säädetään lievemmästä rangaistuksesta, on sovellettava kyseistä lievempää rangaistusta.
2. Tämän artiklan määräykset eivät estä ryhtymästä oikeudenkäyntiin henkilöä vastaan ja tuomitsemasta häntä rangaistukseen teosta tai laiminlyönnistä, joka kansakuntien yhteisesti tunnustamien yleisten periaatteiden mukaan oli tekohetkellä rikos.
3. Rangaistus ei saa olla epäsuhteessa rikoksen vakavuuteen.

II-50 artikla: Kielto syyttää ja rangaista oikeudenkäynnissä kahdesti samasta rikoksesta

Ketään ei saa tutkia uudelleen tai rangaista oikeudenkäynnissä rikoksesta, josta hänet on jo unionissa lopullisesti vapautettu tai tuomittu syylliseksi lain mukaisesti.

VII OSASTO: PERUSOIKEUSKIRJAN TULKINTAA JA SOVELTAMISTA **KOSKEVAT YLEISET MÄÄRÄYKSET**

II-51 artikla: Soveltamisala

1. Tämän perusoikeuskirjan määräykset koskevat unionin toimielimiä, muita elimiä ja erillisvirastoja toissijaisuusperiaatteen mukaisesti sekä jäsenvaltioita ainoastaan silloin, kun ne soveltavat unionin oikeutta. Tämän vuoksi ne kunnioittavat tämän perusoikeuskirjan mukaisia oikeuksia, noudattavat sen sisältämiä periaatteita ja edistävät niiden soveltamista kukin toimivaltuuksiensa mukaisesti ja unionille perustuslain muissa osissa annetun toimivallan rajoja noudattaen.
2. Tällä perusoikeuskirjalla ei uloteta unionin oikeuden soveltamisalaa unionin toimivaltaa laajemmaksi eikä luoda unionille uusia toimivaltuuksia tai uusia tehtäviä eikä muuteta perustuslain muissa osissa määriteltyjä toimivaltuuksia ja tehtäviä.

II-52 artikla: Oikeuksien ja periaatteiden kattavuus ja tulkinta

1. Tässä perusoikeuskirjassa tunnustettujen oikeuksien ja vapauksien käyttämistä voidaan rajoittaa ainoastaan lailla, ja kyseisten oikeuksien ja vapauksien olennaista sisältöä noudattaen. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti rajoituksia voidaan tehdä ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia.
2. Tässä perusoikeuskirjassa tunnustettuja oikeuksia, joista määrätään perustuslain muissa osissa, sovelletaan kyseisissä osissa määriteltyjen edellytysten ja rajoitusten mukaisesti.
3. Siltä osin kuin tämän perusoikeuskirjan oikeudet vastaavat ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevassa eurooppalaisessa yleissopimuksessa taattuja oikeuksia, niiden merkitys ja kattavuus ovat samat kuin mainitussa yleissopimuksessa. Mitä tässä määrätään, ei estä unionia määräämstä tätä laajemmasta suojasta.
4. Koska perusoikeuskirjassa tunnustetaan perusoikeudet sellaisina kuin ne ilmenevät jäsenvaltioiden yhteisestä valtiosääntöperinteestä, näitä perusoikeuksia tulkitaan kyseisen perinteen mukaisesti.
5. Perusoikeuskirjan periaatteita sisältävät määräykset voidaan panna täytäntöön unionin toimielinten tai muiden elinten antamalla lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävillä säädöksillä ja täytäntöönpanosäädöksillä sekä säädöksillä, joita jäsenvaltiot antavat unionin lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi; tällöin kunkin näistä on toimittava oman toimivaltansa puitteissa. Ne ovat tuomioistuimen ratkaistavissa vain silloin kun kyse on tällaisten säädösten tulkinnasta tai niiden laillisuuden ratkaisemisesta.
6. Kansalliset lait ja käytännöt otetaan täysin huomioon, kuten perusoikeuskirjassa määrätään.

II-53 artikla: Suojan taso

Tämän perusoikeuskirjan määräyksiä ei saa tulkita siten, että ne rajoittaisivat tai loukkaisivat niitä ihmisoikeuksia ja perusvapauksia, jotka tunnustetaan unionin oikeudessa, kansainvälisessä oikeudessa ja niissä kansainvälisissä yleissopimuksissa, joiden sopimuspuolina unioni, tai kaikki jäsenvaltiot ovat, ja erityisesti ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevassa eurooppalaisessa yleissopimuksessa, sekä jäsenvaltioiden perustuslaeissa, niiden soveltamisalojen mukaisesti.

II-54 artikla: Oikeuksien väärinkäytön kieltö

Tämän perusoikeuskirjan määräysten ei saa tulkita antavan oikeutta ryhtyä sellaiseen toimintaan tai tehdä sellaista tekoa, jonka tarkoituksena on tehdä tyhjäksi jokin tässä perusoikeuskirjassa tunnustettu oikeus tai vapaus tai rajoittaa sitä laajemmalti kuin tässä perusoikeuskirjassa on sallittu.

PÖYTÄKIRJA KANSALLISTEN PARLAMENTTIEN ASEMASTA EUROOPAN UNIONISSA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

PALAUTTAVAT MIELEEN, että jäsenvaltioiden kansalliset parlamentit valvovat maansa hallituksen toimintaa unioniin liittyvissä kysymyksissä kunkin jäsenvaltion valtiosäännön mukaiseen järjestelmään ja käytäntöön kuuluvalla tavalla,

HALUAVAT kuitenkin kannustaa kansallisia parlamentteja osallistumaan entistä enemmän Euroopan unionin toimintaan ja parantaa niiden mahdollisuuksia ilmaista näkemyksensä säädösehdotuksista samoin kuin muista niiden kannalta erityisen tärkeiltä vaikuttavista asioista,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka ovat unionin perustuslain liitteenä:

I Tietojen antaminen jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille

1. Komissio toimittaa suoraan jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille kaikki komission tausta-asiakirjat (vihreät ja valkoiset kirjat sekä tiedonannot) niiden julkaisemisen yhteydessä. Komissio lähettää jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille myös vuotuisen lainsäädäntöohjelman samoin kuin kaikki muut lainsäädäntöohjelmaa tai poliittista strategiaa koskevat asiakirjat, jotka se esittää Euroopan parlamentille ja ministerineuvostolle samaan aikaan kuin kyseisille toimielimille.
2. Kaikki Euroopan parlamentille ja ministerineuvostolle osoitetut säädösehdotukset lähetetään samanaikaisesti jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille.

3. Jäsenvaltioiden kansalliset parlamentit voivat toimittaa Euroopan parlamentin puhemiehelle sekä ministerineuvoston ja komission puheenjohtajille perustellun lausunnon toissijaisuusperiaatteen noudattamisesta säädösehdotuksessa toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden soveltamisesta tehdyn pöytäkirjan mukaista menettelyä noudattaen.
4. Säädösehdotus voidaan ottaa neuvoston esityslistalle säädöksen antamiseksi tai yhteisen kannan vahvistamiseksi jossakin lainsäädäntömenettelyssä aikaisintaan kuuden viikon kuluttua siitä, kun komissio on antanut säädösehdotuksen Euroopan parlamentille, ministerineuvostolle ja jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille Euroopan unionin virallisilla kielillä, jollei asian kiireellisyydestä muuta johdu, jolloin perustelut on esitettävä kyseisessä säädöksessä tai neuvoston yhteisessä kannassa. Lukuun ottamatta kiireellisiä, asianmukaisesti perusteltuja tapauksia minkäänlaista säädösehdotusta koskevaa yhteisymmärrystä ei voida todeta saavutetun näiden kuuden viikon aikana. Kanta voidaan vahvistaa aikaisintaan kymmenen päivän kuluttua siitä, kun ehdotus on otettu neuvoston esityslistalle.
5. Ministerineuvoston istuntojen esityslistat ja käsittelyn tulokset, mukaan lukien niiden ministerineuvoston istuntojen pöytäkirjat, joissa säädösehdotuksia on käsitelty, toimitetaan suoraan jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille samaan aikaan kuin jäsenvaltioiden hallituksille.
6. Kun Eurooppa-neuvosto aikoo soveltaa unionin perustuslain I-24 artiklan 4 kohdan ensimmäistä alakohtaa, kansallisille parlamenteille ilmoitetaan siitä ennen päätöksen tekemistä.

Kun Eurooppa-neuvosto aikoo soveltaa unionin perustuslain I-24 artiklan 4 kohdan toista alakohtaa, kansallisille parlamenteille ilmoitetaan siitä vähintään neljä kuukautta ennen päätöksen tekemistä.

7. Tilintarkastustuomioistuin lähettää vuosikertomuksensa tiedoksi jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille samaan aikaan kuin Euroopan parlamentille ja neuvostolle.
8. Näitä määräyksiä sovelletaan kaksikamaristen kansallisten parlamenttien kumpaankin kamariin.

II Parlamenttien välinen yhteistyö

9. Euroopan parlamentti ja kansalliset parlamentit määrittelevät yhdessä, mikä olisi tehokas ja säännöllinen tapa järjestää ja edistää parlamenttien välistä yhteistyötä Euroopan unionissa.
10. Yhteisöasioita käsittelevien elinten konferenssi voi saattaa aiheellisina pitämänsä näkemykset Euroopan parlamentin, ministerineuvoston ja komission tietoon. Konferenssi edistää muun muassa jäsenvaltioiden parlamenttien ja Euroopan parlamentin välistä tietojen ja parhaiden toimintatapojen vaihtoa myös niiden erityisvaliokuntien välillä. Konferenssi voi myös järjestää parlamenttien välisiä kokouksia tietyistä aiheista, etenkin keskustellakseen yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan sekä yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kysymyksistä. Konferenssin näkemykset eivät sido kansallisia parlamenteja eivätkä määrää ennalta niiden kantaa.

PÖYTÄKIRJA TOISSIJAISUUS- JA SUHTEELLISUUSPERIAATTEIDEN SOVELTAMISESTA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

HALUAVAT varmistaa, että päätökset tehdään mahdollisimman lähellä unionin kansalaisia,

OVAT VAKAASTI PÄÄTTÄNEET vahvistaa unionin perustuslain I-9 artiklaan sisältyvien toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden soveltamista koskevat edellytykset sekä perustaa järjestelmän sen valvomiseksi, miten toimielimet soveltavat näitä periaatteita,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka ovat unionin perustuslain liitteenä:

1. Kukin toimielin huolehtii jatkuvasti unionin perustuslain I-9 artiklassa määriteltyjen toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden noudattamisesta.
2. Komissio suorittaa laajoja kuulemisia ennen säädösehdotusten tekemistä. Niissä on tarvittaessa otettava huomioon suunniteltujen toimien alueellinen ja paikallinen ulottuvuus. Poikkeuksellisen kiireellisissä tapauksissa komissio ei suorita kuulemisia. Se perustelee päätöksensä ehdotuksessaan.
3. Komissio toimittaa kaikki säädösehdotuksensa sekä muutetut ehdotuksensa jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille samaan aikaan kuin se toimittaa ne unionin lainsäätäjälle. Euroopan parlamentti toimittaa lainsäädäntöpäätöslauselmansa ja ministerineuvosto kantansa niiden tultua hyväksytyiksi jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille.

4. Komissio perustelee ehdotuksensa toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden soveltamisen kannalta. Kaikkiin säädösehdotuksiin olisi liitettävä selvitys, jonka sisältämien yksityiskohtaisten tietojen perusteella toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden noudattamista voidaan arvioida. Selvityksessä olisi esitettävä arvioita sen rahoitusvaikutuksista sekä puitelain osalta sen vaikutuksesta lainsäädäntöön, joka jäsenvaltioiden on pantava täytäntöön, tarvittaessa myös alueelliseen lainsäädäntöön. Syyt, joiden perusteella todetaan, että unionin tavoite voidaan paremmin saavuttaa unionin tasolla, on osoitettava laadullisin, tai jos mahdollista, määrällisin osoittimin. Komissio ottaa huomioon, että unionille, jäsenvaltioiden hallituksille, alueellisille tai paikallisille viranomaisille, taloudellisille toimijoille ja kansalaisille aiheutuvan taloudellisen tai hallinnollisen rasituksen olisi pysyttävä mahdollisimman pienenä, ja sen olisi oltava oikeassa suhteessa tavoitteeseen nähden.
5. Jäsenvaltion kansallinen parlamentti tai kansallisen parlamentin kamari voi kuuden viikon kuluessa komission säädösehdotusten toimittamisesta antaa Euroopan parlamentin puhemiehelle sekä ministerineuvoston ja komission puheenjohtajille perustellun lausunnon syistä, joiden perusteella se arvioi, että kyseessä oleva ehdotus ei ole toissijaisuusperiaatteen mukainen. Kansallinen parlamentti tai kansallisen parlamentin kamari järjestää itse tarvittaessa lainsäädäntövaltaa käyttävien alueellisten parlamenttien kuulemisen.
6. Euroopan parlamentti, ministerineuvosto ja komissio ottavat huomioon jäsenvaltioiden kansallisten parlamenttien tai kansallisen parlamentin yhden kamarin perustellut lausunnot.

Niiden jäsenvaltioiden kansallisilla parlamenteilla, joissa on yksikamarinen järjestelmä, on kaksi ääntä, kun taas kaksikamarisessa järjestelmässä parlamentin kummallakin kamarilla on yksi ääni.

Jos vähintään kolmasosa jäsenvaltioiden kansallisten parlamenttien ja kansallisten parlamenttien kamarien kokonaisuäänimäärästä edustaa sellaisia perusteltuja lausuntoja, joiden mukaan komission ehdotuksessa ei ole noudatettu toissijaisuusperiaatetta, komissio tarkastelee ehdotustaan uudelleen. Ratkaiseva äänimäärä on vähintään neljännes, kun on kyse komission ehdotuksesta tai jäsenvaltioiden ryhmän unionin perustuslain vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaa aluetta koskevan III-160 artiklan määräysten mukaisesti tekemästä aloitteesta.

Tarkasteltuaan ehdotusta uudelleen komissio voi päättää joko pitää voimassa ehdotuksensa, muuttaa sitä tai peruuttaa sen. Komissio perustelee päätöksensä.

7. Unionin tuomioistuimella on toimivalta ratkaista ne kanteet, jotka jäsenvaltiot ovat nostaneet unionin perustuslain III-266 artiklan määräysten mukaisesti tai ne kanteet, jotka ne ovat toimittaneet oikeusjärjestyksensä mukaisesti kansallisen parlamenttinsa tai kansallisen parlamenttinsa kamarin puolesta sen vuoksi, että lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävässä säädöksessä ei ole noudatettu toissijaisuusperiaatetta.

Myös alueiden komitea voi nostaa saman unionin perustuslain artiklan mukaisesti vastaavan kanteen sellaisista lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävistä säädöksistä, joiden hyväksyminen edellyttää unionin perustuslain mukaan sen kuulemista.

8. Komissio antaa Eurooppa-neuvostolle, Euroopan parlamentille, ministerineuvostolle ja jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille vuosittain selvityksen unionin perustuslain I-9 artiklan soveltamisesta. Kyseinen vuosittainen selvitys lähetetään myös alueiden komitealle ja talous- ja sosiaalikomitealle.

**PÖYTÄKIRJA KANSALAISTEN EDUSTUKSESTA EUROOPAN PARLAMENTISSA JA
ÄÄNTEN PAINOTTAMISESTA EUROOPPA-NEUVOSTOSSA JA
MINISTERINEUVOSTOSSA**

KORKEAT SOPIMUSPUOLET

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan perustuslaista tehtyyn sopimukseen:

1 ARTIKLA

Euroopan parlamenttia koskevat määräykset

1. Koko vaalikauden 2004–2009 ajan kustakin jäsenvaltiosta Euroopan parlamenttiin valittavien edustajien määrä on seuraava:

Belgia	24
Tšekin tasavalta	24
Tanska	14
Saksa	99
Viro	6
Kreikka	24
Espanja	54
Ranska	78
Irlanti	13
Italia	78
Kypros	6
Latvia	9
Liettua	13
Luxemburg	6
Unkari	24
Malta	5
Alankomaat	27
Itävalta	18
Puola	54
Portugali	24
Slovenia	7
Slovakia	14
Suomi	14
Ruotsi	19
Yhdistynyt kuningaskunta	78

2 ARTIKLA

Määräykset äänten painottamisesta Eurooppa-neuvostossa ja ministerineuvostossa

1. Seuraavat määräykset ovat voimassa 1 päivään marraskuuta 2009, sanotun kuitenkin rajoittamatta unionin perustuslain I-24 artiklan soveltamista.

Kun Eurooppa-neuvoston ja ministerineuvoston ratkaisun edellytyksenä on määräänemmistö, jäsenten äänet painotetaan seuraavasti:

Belgia	12
Tšekin tasavalta	12
Tanska	7
Saksa	29
Viro	4
Kreikka	12
Espanja	27
Ranska	29
Irlanti	7
Italia	29
Kypros	4
Latvia	4
Liettua	7
Luxemburg	4
Unkari	12
Malta	3
Alankomaat	13
Itävalta	10
Puola	27
Portugali	12
Slovenia	4
Slovakia	7
Suomi	7
Ruotsi	10
Yhdistynyt kuningaskunta	29

Kun neuvoston ratkaisu on unionin perustuslain nojalla tehtävä komission ehdotuksesta, sen edellytyksenä on vähintään 232 puoltavaa ääntä, jotka edustavat jäsenten enemmistöä. Muissa tapauksissa ratkaisun edellytyksenä on vähintään 232 puoltavaa ääntä, jotka edustavat ainakin kahta kolmasosaa jäsenistä.

Eurooppa-neuvoston tai ministerineuvoston jäsen voi pyytää, että Eurooppa-neuvoston tai ministerineuvoston tehdessä päätöksen määräenemmistöllä tarkistetaan, että määräenemmistö edustaa vähintään 62:ta prosenttia unionin koko väestöstä. Jos osoittautuu, että tämä ehto ei täyty, kyseistä päätöstä ei tehdä.

2. Jos unioniin liittyy myöhemmin uusia jäseniä, edellisessä kohdassa tarkoitettu vähimmäismäärä lasketaan siten, että ääninä ilmaistu määräenemmistöön tarvittava vähimmäismäärä ei ole suurempi kuin se määräenemmistöön tarvittava vähimmäismäärä, joka lasketaan Euroopan unionin laajentumista koskevassa, Nizzan sopimuksen laatineen konferenssin päätösasiakirjaan sisältyvässä julistuksessa olevan taulukon pohjalta.

o
o o

JULISTUS,
joka on liitetty kansalaisten edustuksesta Euroopan parlamentissa
ja äänten painottamisesta Eurooppa-neuvostossa
ja ministerineuvostossa tehtyyn pöytäkirjaan

Yhteinen kanta, jonka Euroopan unionin jäsenvaltiot hyväksyvät Romanian ja/tai Bulgarian Euroopan unioniin liittymistä koskevissa konferensseissa Euroopan parlamentin paikkojen jaon ja Eurooppa-neuvostossa ja ministerineuvostossa suoritettavan äänten painottamisen osalta, on seuraava. Jos Romania ja/tai Bulgaria liittyy Euroopan unioniin ennen unionin perustuslain I-19 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua Eurooppa-neuvoston päätöksen voimaantuloa, kyseisistä maista Euroopan parlamenttiin valittavien edustajien lukumäärä lasketaan Romanian osalta luvun 33 ja Bulgarian osalta luvun 17 pohjalta siten, että lukuja korjataan noudattaen samaa kaavaa, jota on käytetty määritettäessä Euroopan parlamenttiin kustakin jäsenvaltiosta valittavien edustajien lukumäärä, joka on liitteessä III olevassa pöytäkirjassa kansalaisten edustuksesta Euroopan parlamentissa ja äänten painottamisesta Eurooppa-neuvostossa ja ministerineuvostossa.

Euroopan unioniin liittymistä koskevassa sopimuksessa voidaan määrätä, poiketen unionin perustuslain I-9 artiklan 2 kohdasta, että Euroopan parlamentin jäsenten lukumäärä voi tilapäisesti olla yli 736 jäsentä lainsäädäntökaudesta 2004–2009 jäljellä olevalla kaudella.

Äänten painottamisessa Eurooppa-neuvostossa ja ministerineuvostossa käytetään 1 päivään marraskuuta 2009 saakka Romanian osalta lukua 14 ja Bulgarian osalta lukua 10, sanotun kuitenkin rajoittamatta unionin perustuslain I-24 artiklan 2 kohdan soveltamista. Kunakin liittymisajankohtana neuvosto päättää vähimmäismäärästä, jota tarkoitetaan pöytäkirjassa kansalaisten edustuksesta Euroopan parlamentissa ja äänten painottamisesta Eurooppa-neuvostossa ja ministerineuvostossa.
